

Ivaretagelse av barns rettigheter når barneverntjenesten kjøper hjelpetiltak

2014

Tidligere publikasjoner fra Kommunerevisjonen i Oslo

- Rapport 01/2013 Internkontroll med anskaffelsesområdet i Ruter AS
- Rapport 02/2013 Internkontroll i- og rundt enkelte IT-systemer. Samlerapport 2012
- Rapport 03/2013 Ulike undersøkelser i regnskapsrevisjonen. Samlerapport 2012
- Rapport 04/2013 Barneverntjenestenes håndtering av meldinger fra Oslo Krisesenter i 2011
- Rapport 05/2013 Informasjonssikkerhet i Vann- og avløpsetaten (unntatt offentlighet)
- Rapport 06/2013 Eierskapskontroll i Kollektivtransport-produksjon AS 2010-2012
- Rapport 07/2013 Oslo kommunes saksbehandling i Lindebergsakene
- Rapport 08/2013 Eierskapskontroll i Oslo Vognselskap AS 2010-2012
- Rapport 09/2013 Oslo kommunes oppfølging av berørte etter 22.07.2011
- Rapport 10/2013 Sosialtjenestens forvaltning av klientmidler
- Rapport 11/2013 Kvalitet i barnehage - Jettegryta barnehage i Bydel Søndre Nordstrand
- Rapport 12/2013 Bydelsutvalgenes tilsyn - forståelse, organisering og rapportering
- Rapport 13/2013 Bymiljøetatens kontroll og oppfølging av veinettet
- Rapport 14/2013 Ivaretagelse av miljøkrav til nye barnehage- og skolebygg
- Rapport 15/2013 Anskaffelser i Undervisningsbygg Oslo KF
- Rapport 16/2013 Forvaltning av utplasserte kunstverk
- Rapport 17/2013 Standpunkt karakterer i videregående skole – likebehandles elevene?
- Rapport 18/2013 Eierskapskontroll i Oslo Vei AS
- Rapport 01/2014 Behandling av søknader om sykehjemsplass - Bydel Sagene og Bydel Vestre Aker
- Rapport 02/2014 Saksbehandlingstid i pedagogisk-psykologisk tjeneste
- Rapport 03/2014 Ulike undersøkelser i regnskapsrevisjonen - Samlerapport 2013
- Rapport 04/2014 Kommunale boliger - forebygging av utkastelser
- Rapport 05/2014 Intern kontroll i og rundt enkelte IT-systemer - Samlerapport 2013
- Rapport 06/2014 Eierskapskontroll i Oslo Pensjonsforsikring AS 2011- 2013
- Rapport 07/2014 Oslo kommunes overordnede risiko- og sårbarhetsanalyse
- Rapport 08/2014 Kvalitet og effektivitet i byggesaksbehandlingen
- Rapport 09/2014 Gjennomføring av spesialundervisning - Ammerud skole og Bekkelaget skole
- Rapport 10/2014 Bevaringsverdig på Gul liste – saksbehandling og konsekvenser
- Rapport 11/2014 Planlegging og gjennomføring av investeringer i Oslo Havn KF
- Rapport 12/2014 Eierskapskontroll i Fjellinjen AS 2011 - 2013
- Rapport 13/2014 Kontroll og oppfølging av offentlig-privat samarbeid
- Rapport 14/2014 Bymiljøetatens behandling av drosjeløyvesaker

Forord

Denne rapporten er et resultat av forvaltningsrevisjonsprosjektet *Anskaffelse av barneverntiltak – ivaretagelse av barn og unges rettigheter*. Undersøkelsen er forankret i kontrollutvalgets vedtak av 28.01.2014 (sak 6/14), og tilhører fokusområdet anskaffelser og kontraktsoppfølging, jf. bystyrets vedtak om *Overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon* av 13.06.2012 (sak 165).

Forvaltningsrevisjon er en lovpålagt oppgave for Oslo kommune. Formålet med forvaltningsrevisjon er nedfelt i kommuneloven §77 nr. 4 som har følgende ordlyd:

...systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger (forvaltningsrevisjon).

Forvaltningsrevisjon i Oslo kommune gjennomføres iht. gjeldende standard for forvaltningsrevisjon i kommuner og fylkeskommuner i Norge (RSK 001).

Prosjektet er fullført av et prosjektteam bestående av revisjonsrådgiver Roar A. Kristensen (prosjektleder), samt seniorrådgiverne Hanne Sophie Hem og Kristin Skaane. I tillegg har en ansatt i Oxford Research vært prosjektleder i deler av undersøkelsesperioden.

Vi vil takke barneverntjenesten i Bydel Bjerke og Bydel Søndre Nordstrand for nødvendig bistand i løpet av prosjektet.

13.10.2014

Hilde Ludt
fung. avdelingsdirektør

Roar A. Kristensen
prosjektleder

Innhold

Forord	1
Hovedbudskap	5
Sammendrag	5
1. Innledning	9
1.1 Kort om saksgangen i barnevernet	10
1.2 Formål og problemstillinger.....	10
1.3 Avgrensninger	10
1.4 Revisjonskriterier	11
1.5 Metodisk tilnærming og gjennomføring	11
1.6 Rapportens oppbygging.....	11
2. Hjelpetiltak fra private leverandører	12
2.1 Nærmere om samkjøpsavtalene	12
2.2 Omfang av hjelpetiltak og bruk av private leverandører.....	12
3. Barnets medvirkning ved kjøp av hjelpetiltak	17
3.1 Revisjonskriterier	17
3.2 Bydel Bjerke.....	17
3.3 Bydel Søndre Nordstrand	20
4. Barnets medvirkning ved utarbeidelse og evaluering av tiltaksplaner	24
4.1 Revisjonskriterier	24
4.2 Bydel Bjerke.....	24
4.3 Bydel Søndre Nordstrand	27
5. Kommunerevisjonens oppsummering, konklusjoner og anbefalinger	30
5.1 Oppsummering	30
5.2 Konklusjoner	31
5.3 Anbefalinger.....	32
6. Uttalelser til rapporten og Kommunerevisjonens kommentarer til disse	33
6.1 Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester.....	33
6.2 Bydel Bjerke.....	33
6.3 Bydel Søndre Nordstrand	34
Referanser	35
Tabelloversikt	36
Vedlegg 1 Revisjonskriterier	37
Vedlegg 2 Metode	41
Vedlegg 3 Uttalelse fra Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester	45
Vedlegg 4 Uttalelse fra Bydel Bjerke	47
Vedlegg 5 Uttalelse fra Bydel Søndre Nordstrand	49

Hovedbudskap

Kommunerevisjonen har undersøkt om barneverntjenesten i bydelene Bjerke og Søndre Nordstrand ivaretar hensynet til barnas beste, og barnets rett til medvirkning til tiltaksplan og evalueringen av denne, når barneverntjenesten kjøper hjelpetiltak fra private leverandører.

Basert på Kommunerevisjonens gjennomgang synes bydelene langt på vei å ha rutiner som la til rette for ivaretagelse av hensynet til barnas beste ved kjøp av hjelpetiltak. De to bydelene hadde imidlertid ikke dokumentert sin vurdering av barnas beste tilstrekkelig i flere saker.

Barneverntjenestene synes også å ha rutiner og praksis som bidro til barns medvirkning i forbindelse med utarbeiding og evaluering av tiltaksplaner. Medvirkningen burde vært bedre dokumentert i flere av de undersøkte klientmappene. Etter Kommunerevisjonens vurdering hadde også de skriftlige rutinene i bydelene forbedringspunkter på enkelte områder.

Sammendrag

Når barnet på grunn av forholdene i hjemmet eller av andre grunner har særlig behov for det, skal barneverntjenesten sørge for å sette i verk hjelpetiltak for barnet og familien. Barnevernloven fastlegger at det skal legges avgjørende vekt på å finne tiltak som er til beste for barnet, at barnet skal gis mulighet til medvirkning og at det skal tilrettelegges for samtaler med barnet. I enkelte tilfeller vil bydelsbarnevernet kjøpe utførelsen av hjelpetiltaket hos private leverandører, og det er disse tilfellene som er omfattet av denne undersøkelsen.

Formålet med undersøkelsen er å bidra til at barns rettigheter ivaretas på en tilfredsstillende måte av kommunens barneverntjeneste når private leverandører leverer hjelpetiltak. Dette er gjort ved å undersøke om utvalgte

barneverntjenester har sørget for tilstrekkelig medvirkning fra barna ved vurdering av private leverandører og ved bytte av leverandør av hjelpetiltak, samt i utarbeidelse av og evaluering av tiltaksplaner.

Problemstillingene for undersøkelsen er følgende:

1. Er hensynet til barnas beste tilstrekkelig ivaretatt ved kjøp av hjelpetiltak, dvs. ved vurdering av leverandører og ny avtale med tidligere eller ny leverandør?
2. Er barneverntjenestens arbeid med barns medvirkning ved utarbeiding og evaluering av tiltaksplaner når hjelpetiltak er kjøpt av private leverandører tilfredsstillende?

Undersøkelsen er avgrenset fra å gjøre anskaffelsesfaglige vurderinger i henhold til lov om offentlige anskaffelser. Videre er det slik at vi ikke har ettergått barnevernets egne vurderinger av hva som er til barnets beste.

Etter en kartleggingsundersøkelse rettet mot samtlige bydeler, valgte Kommunerevisjonen å gjøre en dybdeundersøkelse i Bydel Bjerke og Bydel Søndre Nordstrand.

Kartleggingsundersøkelsen viste blant annet at:

- Det var ingen av bydelene som oppga at de hadde byttet leverandør av hjelpetiltak i 2013 med utgangspunkt i inngåelsen av de nye samkjøpsavtalene (fra mai/juni 2013).
- Seks bydeler oppga å ha forlenget eksisterende avtaler om tiltak med private leverandører etter at leverandørene ikke lenger var omfattet av samkjøpsavtalene (etter mai/juni 2013).
- Åtte bydeler oppga å ha benyttet andre private leverandører på samkjøpsavtalenes områder enn de som det var inngått samarbeidsavtaler med i 2012 eller 2013.

Flere av bydelene opplyste at årsaken til at de brukte andre private leverandører enn de som det var inngått samkjøpsavtaler med, var at tidligere avtaler o.l. ble videreført med utgangspunkt i å ivareta barnets beste.

Bydel Søndre Nordstrand var den bydelen i Oslo som hadde flest barn med hjelpetiltak fra private leverandører i 2012 og 2013. Det var også Bydel Søndre Nordstrand som hadde flest avrop på samkjøpsavtalene begge årene, deretter fulgte Bydel Bjerke.

I det følgende oppsummeres Kommunerevisjonens sentrale vurderinger.

Barnets medvirkning ved kjøp av hjelpetiltak

I begge bydelene framkom det av barneverntjenestens generelle skriftlige rutiner at barnet skulle medvirke i en barnevernsak. Rutinene var imidlertid ikke konkretisert med tanke på hvordan barnet kunne medvirke for eksempel ved kjøp av hjelpetiltak fra private leverandører. Etter Kommunerevisjonens vurdering kunne dette innebære en risiko for at barnets rett til medvirkning ikke ble tilstrekkelig ivaretatt i forbindelse med anskaffelse og bruk av hjelpetiltak fra private leverandører.

Begge barneverntjenestene hadde skriftlige rutiner for anskaffelse av hjelpetiltak fra private leverandører. Bydel Bjerke hadde presisert i rutinene at barnets beste skulle ligge til grunn for anskaffelsen, mens det i Bydel Søndre Nordstrand ikke var nedskrevet eksplisitt at barnets beste skulle ligge til grunn.

Kommunerevisjonen gjennomgikk elleve klientmapper i hver bydel. I begge bydelene framkom det ikke av dokumentasjonen i flere av sakene i klientmappene om, og eventuelt hvordan, barnet hadde medvirket, eller hvordan barneverntjenesten hadde tilrettelagt for medvirkning i forbindelse med anskaffelse av hjelpetiltak. Hvorvidt tiltaket er rettet mot barnet selv eller foresatte, kan ha betydning for viktigheten av medvirkningen

og dokumentasjonen av denne. Likevel er det av hensyn til barnet/ungdommen og for sakens etterprøvnbarhet viktig at barneverntjenesten dokumenterer hvordan barneverntjenesten har lagt til rette for medvirkning.

Barneverntjenestene i de to bydelene hadde heller ikke dokumentert hensynet til barnets beste tilstrekkelig i flere av de sakene Kommunerevisjonen har gjennomgått.

Barnets medvirkning ved utarbeidelse og evaluering av tiltaksplaner

Det kom fram av intervjuer i begge bydelene at barn og ungdom skulle få mulighet til å medvirke i utarbeidelse av tiltaksplaner og evalueringen av disse, men Kommunerevisjonens gjennomgang av enkeltsaker viste at dette ikke alltid var dokumentert. For Bydel Bjerke gjaldt dette flere saker hvor tiltaket var rettet mot ungdom, mens sakene i Bydel Søndre Nordstrand hovedsakelig dreide seg om hjelpetiltak som var familierettede.

Begge bydelene hadde skriftlige rutiner for barnets medvirkning ved utarbeidelse og evaluering av tiltaksplaner. Etter Kommunerevisjonens vurdering var ikke disse tydelige nok på hvordan barnet skulle få medvirke, og hvordan dette skulle dokumenteres.

Kommunerevisjonen har merket seg at ledere og barnevernkon konsulenter i begge bydelene har oppgitt at barneverntjenesten har gjennomført opplæringstiltak knyttet til barns medvirkning de senere år.

Anbefalinger

På bakgrunn av Kommunerevisjonens vurderinger og konklusjoner gis følgende anbefalinger:

- Barneverntjenestene bør sette i gang tiltak som sørger for at ivaretagelsen av hensynet til barnets beste og barnets medvirkning ved

anskaffelse av hjelpetiltak blir dokumentert i alle saker.

- Bydel Søndre Nordstrand bør presisere i sine skriftlige rutiner at barnets beste skal legges til grunn ved anskaffelse av hjelpetiltak.
- Bydel Bjerke bør i større grad tydeliggjøre i de skriftlige rutinene hvordan medvirkning ved evaluering av tiltaksplaner skal dokumenteres.
- Bydel Søndre Nordstrand bør sørge for at barnets rett til medvirkning i forbindelse med utarbeidelse og evaluering av tiltaksplaner i større grad framkommer av barneverntjenestens skriftlige rutiner.

Mottatte uttalelser

Byrådsavdelingen for eldre og sosiale tjenester avga uttalelse til rapporten i brev av 30.09.2014. Bydel Bjerke avga uttalelse til rapporten i brev av 24.09.2014, mens Bydel Søndre Nordstrand avga uttalelse til rapporten i brev av 29.09.2014.

Alle høringsinstansene rapporterte om relevante tiltak på bakgrunn av rapportens konklusjoner og anbefalinger. Tiltakene som ble rapportert var gjennomgang av skriftlige rutiner og maler med tanke på å dokumentere at hensynet til barnets beste er ivare tatt og med tanke på at barns medvirkning ved utarbeidelse og evaluering av tiltaksplaner blir dokumentert.

1. Innledning

Når barnet på grunn av forholdene i hjemmet eller av andre grunner har særlig behov for det, skal barneverntjenesten sørge for å sette i verk hjelpetiltak for barnet og familien. Det er ikke fastlagt i barnevernloven hva innholdet i hjelpetiltakene skal være, men de skal ha som formål å bidra til positiv endring hos barnet eller i familien. Barnevernloven fastlegger at det skal legges avgjørende vekt på å finne tiltak som er til beste for barnet, at barnet skal gis mulighet til medvirkning og at det skal tilrettelegges for samtaler med barnet. I enkelte tilfeller vil barneverntjenesten kjøpe utførelsen av hjelpetiltaket hos private leverandører, og det er disse tilfellene som omfattes av denne undersøkelsen.

Av totalt 5031 barn med hjelpetiltak i Oslo kommune i 2013, var det 172 barn med hjelpetiltak med privat leverandør. I 2013 kjøpte Oslo kommune hjelpetiltak i hjemmet for 19,7 millioner kroner fra leverandører som var omfattet av kommunens samkjøpsavtale.

Bakgrunnen for undersøkelsen er ett av bystyrets vedtakspunkter ved behandling av Kommunerevisjonens rapport 4/2010 *Barneverntjenestens anskaffelse, kontroll og oppfølging av private leverandører av tiltak i hjemmet i to bydeler* (bystyresak 239 av 16.06.2010). Det aktuelle vedtaks punktet lyder:

Bystyret henstiller til kontrollutvalget å vurdere om Kommunerevisjonens oppfølgingsarbeid etter rapport 4/10 og skal omfatte undersøkelse av om barns og unges rettigheter blir tilstrekkelig ivaretatt innenfor det kontraktsystemet og de innkjøpsmetodene som brukes ved kjøp av barneverntjenester fra private leverandører.

I 2012 gjennomførte Kommunerevisjonen en oppfølgingsundersøkelse etter rapport 4/2010. Bystyrets vedtaks punkt, sitert ovenfor, ble ikke

undersøkt i oppfølgingen. Begrunnelsen var at en slik undersøkelse, etter Kommunerevisjonens vurdering, betinget en egen forvaltningsrevisjon – en vurdering som kontrollutvalget sluttet seg til.

Kontrollutvalget vedtok i sak 6/14 av 28.01.14 at Kommunerevisjonen 1. halvår 2014 skulle starte opp en undersøkelse knyttet til ivaretagelsen av barn og unges rettigheter når hjelpetiltak kjøpes fra private leverandører. Undersøkelsen skulle belyse om hensynet til barnas beste var tilstrekkelig ivaretatt og om barneverntjenesten ivaretok retten til medvirkning i utvalgte bydeler.

Det har vært gjennomført tilsyn og revisjoner vedrørende barns medvirkning i barnevernsaker generelt. Helsetilsynet konkluderte i sin rapport *Oppsummering av landsomfattende tilsyn i 2011 med kommunalt barnevern – undersøkelse og evaluering* at mange kommuner ikke ivaretok retten til medvirkning: “Fylkesmennene fant eksempler på alvorlig svikt og mangler i kommunenes arbeid med undersøkelser, evaluering av hjelpetiltak og barns medvirkning.” Tilsynsrapportene viste videre at mange kommuner hadde manglende systematikk når det gjaldt samtaler med barn:

- Kommunene manglet rutiner for samtaler med barn.
- Kommunene hadde rutiner for samtaler med barn, men fulgte dem ikke.
- Det ble gjennomført samtaler med barn, men de ble ikke dokumentert.
- Barneverntjenestens ansatte manglet kompetanse i barns medvirkning.

Tilsynsrapportene viste også at mange kommuner manglet dokumentasjon på at barnet var spurt om hvordan tiltakene fungerte i forbindelse med evaluering av tiltaksplanene.

1.1 Kort om saksgangen i barnevernet

En barnevernsak kan forenklet sies å starte med en melding til barneverntjenesten om et mulig bekymringsfullt forhold knyttet til et konkret barn. Dersom det er rimelig grunn til å anta at det foreligger forhold som kan gi grunnlag for barneverntiltak skal barneverntjenesten snarest undersøke forholdet (undersøkelsessak). En slik undersøkelse skal som hovedregel gjennomføres senest innen tre måneder. Innen samme frist skal saken henlegges eller tiltak iverksettes. I denne undersøkelsen er det sett på hjelpetiltak, dette er tiltak basert på frivillighet og samtykke. I forbindelse med et hjelpetiltak skal det utarbeides en tiltaksplan som beskriver barnets behov og hva hjelpetiltaket innebærer.

1.2 Formål og problemstillinger

Formålet med undersøkelsen er å bidra til at barns rettigheter ivaretas på en tilfredsstillende måte av kommunens barneverntjeneste når private leverandører leverer hjelpetiltak. Dette er gjort ved å undersøke om utvalgte barneverntjenester har sørget for tilstrekkelig medvirkning ved vurdering av private leverandører og ved bytte av leverandør av hjelpetiltak, samt i utarbeidelse av og evaluering av tiltaksplaner.

Undersøkelsen omfatter følgende problemstillinger:

1. Er hensynet til barnas beste tilstrekkelig ivaretatt ved kjøp av hjelpetiltak, dvs. ved vurdering av leverandører og ny avtale med tidligere eller ny leverandør?

Problemstillingen er belyst ved å undersøke om:

- det er etablert rutiner og praksis for barns medvirkning ved kjøp av hjelpetiltak
- barnets medvirkning er dokumentert
- barnets beste er lagt til grunn ved valg av leverandør samt om dette er dokumentert

2. Er barneverntjenestenes arbeid med barns medvirkning ved utarbeidning og evaluering av tiltaksplaner når hjelpetiltak er kjøpt av private leverandører tilfredsstillende?

Problemstillingen er belyst ved å undersøke om:

- rutiner og praksis for å involvere barnet ved utarbeidelse av tiltaksplan og ved evaluering av tiltaksplanene er etablert
- barnets medvirkning er dokumentert

Når det gjelder dokumentasjonen av barnets medvirkning har vi også undersøkt om barneverntjenesten har dokumentert eventuell tilrettelegging for medvirkning.

1.3 Avgrensninger

Når hjelpetiltak skal iverksettes skal barnet gis mulighet til medvirkning, og det skal tilrettelegges for samtaler med barnet. Vi har i denne undersøkelsen vurdert barnets medvirkning i henhold til barnevernloven § 4-1, 2. ledd og vi har ikke vurdert foresattes, eventuelt andres, medvirkning.

Barneverntjenesten skal legge avgjørende vekt på å finne tiltak som er til beste for barnet. Vi har ikke i denne undersøkelsen gjort en vurdering av om de iverksatte hjelpetiltakene, i de sakene som vi har gjennomgått, faktisk har vært til barnets beste eller om andre tiltak burde vært iverksatt. Vi har imidlertid undersøkt om barneverntjenesten selv har hatt en skriftlig dokumentasjon av sin vurdering.

Når det gjelder spørsmålet om barnets beste er lagt til grunn ved valg av leverandør i forbindelse med en anskaffelse, har vi undersøkt om og eventuelt hvordan en slik vurdering er dokumentert. Vi har ikke ettergått de vurderinger som faktisk er gjort av hva som anses som barnets beste.

Kommunerevisjonen har ikke gjort anskaffelsesfaglige vurderinger i henhold til lov og forskrift om offentlige anskaffelser.

1.4 Revisjonskriterier

Revisjonskriterier utgjør den målestokken som ligger til grunn for Kommunerevisjonens vurderinger.

Kriteriene i denne undersøkelsen er i hovedsak utledet fra barnevernloven, forskrift om internkontroll etter barnevernloven, forvaltningsloven og FNs barnekonvensjon.

Revisjonskriteriene presenteres innledningsvis i kapittel 3 og 4, og er nærmere beskrevet i vedlegg 1.

1.5 Metodisk tilnærming og gjennomføring

Undersøkelsen er basert på informasjon hentet fra ulike kilder som gjennomgang av rutinebeskrivelser og andre dokumenter, gjennomgang av utvalgte klientmapper og intervjuer i de utvalgte barneverntjenestene. Hoveddelen av undersøkelsen er gjennomført som en dybdeundersøkelse i Bydel Bjerke og Bydel Søndre Nordstrand. Disse bydelene ble blant annet valgt med bakgrunn i en enkel kartleggingsundersøkelse som ble gjennomført i alle bydelene. For resultater av kartleggingsundersøkelsen vises det til kapittel 2.

Undersøkelsen startet i mars 2014.

Datainnsamlingen fant i hovedsak sted i perioden april-juni 2014. Vi har undersøkt utvalgte barnevernsaker der hjelpetiltaket var kjøpt av private leverandører i 2012 og 2013. Referater fra intervjuene, samt en samlet faktabeskrivelse er verifisert av de to bydelene. I rapportens vedlegg 2 redegjøres det nærmere for gjennomføringen av undersøkelsen.

1.6 Rapportens oppbygging

I kapittel 2 omtaler vi blant annet enkelte resultater fra kartleggingsundersøkelsen som omfattet alle bydelene. I kapittel 3 besvares undersøkelsens første problemstilling. Vi redegjør her for de to utvalgte bydelenes arbeid med barns medvirkning ved kjøp av hjelpetiltak. I kapittel 4 besvares undersøkelsens andre problemstilling. Vi redegjør her for de to bydelenes arbeid med barns medvirkning i forbindelse med utarbeiding av tiltaksplaner og evaluering av disse.

Kommunerevisjonens konklusjoner og anbefalinger presenteres i kapittel 5. Kapittel 6 oppsummerer og vurderer vesentlige momenter i uttalelsene fra byråden for eldre og sosiale tjenester, Bydel Bjerke og Bydel Søndre Nordstrand.

2. Hjelpetiltak fra private leverandører

I dette kapitlet gis en kortfattet beskrivelse av Oslo kommunes samkjøpsavtaler vedrørende kjøp av hjelpetiltak fra private leverandører i barnevernet, samt det økonomiske omfanget av kjøp gjennom samkjøpsavtalene. Det gis også en oppsummering av bydelenes svar på Kommunerevisjonens kartleggingsundersøkelse som ble gjennomført i alle bydelene.

2.1 Nærmere om samkjøpsavtalene

Oslo kommune ved Utviklings- og kompetanseetaten, inngikk høsten 2010 samkjøpsavtaler for tiltak rettet mot ulike bistandsbehov innenfor barnevernet. Avtalene ble inngått med 17 private leverandører, fordelt på fem kategorier med ulike bistandsbehov. Avtalene trådte i kraft 01.12.2010 og løp ut 30.11.2012, med mulighet for forlengelse av avtalene i ytterligere to år (1+1 år). I utlysningen var bydelenes kjøp i en fireårsperiode estimert til rundt 600 mill. kroner totalt. Det var et krav om at bydelene måtte gjennomføre minikonkurranse før valg av leverandør. Kommunerevisjonens oppfølging av rapport 4/2010 *Barneverntjenestenes anskaffelse, kontroll og oppfølging av private leverandører av tiltak i hjemmet i to bydeler*, behandlet i kontrollutvalget 28.08.2012 (sak 80), beskriver dette nærmere.

I et notat fra byråden for helse og sosiale tjenester til helse- og sosialkomiteen av 28.03.2012 ble det orientert om at kommunen ikke ville forlenge eksisterende samkjøpsavtaler. Ifølge notatet ønsket byråden en mer fleksibel løsning med hensyn til hvilken leverandør som kunne velges, og anskaffelsen skulle derfor utlyses på nytt.

I 2013 ble det inngått nye samkjøpsavtaler for kjøp av barneverntjenester. Det ble inngått avtaler med ti private leverandører, fordelt på tre tiltakskategorier. I utlysningen var bydelenes kjøp estimert til et betydelig lavere beløp enn i 2010. Estimert verdi var nå satt til 48 mill. kroner for to år. Avtaleperioden for tiltak 1 ble satt til 14.06.2013 – 31.05.2015, mens for tiltak 2 og tiltak 3 ble perioden satt til 13.05.2013-31.05.2015.

De tre tiltakskategoriene var:

1. Fleksible tiltak som kan drive målrettet/metodisk endringsarbeid i familier rettet mot familiens samspill, foreldreautoritet og omsorgsfunksjoner samt tilrettelegging av den praktiske hverdagen i familien, herunder ulike fritidsaktiviteter.
2. Fritidstiltak og/eller aktivitetstiltak hjemlet i barnevernloven, med overnatting, for barn og ungdom som har behov utover det som dekkes av ordinære besøkshjem eller lignende.
3. Tiltak som gir oppfølging på hybel og kan gi strukturert og målrettet arbeid fram mot voksenlivet.

Bydelene sto fritt til å velge hvilke leverandører som skulle få kontrakt, såfremt *barnets beste* ble lagt til grunn for kjøpet.

2.2 Omfang av hjelpetiltak og bruk av private leverandører

I tabell 1 følger en oversikt over det totale kjøpet av private leverandører som omfattes av samkjøpsavtalene per bydel:

Tabell 1 *Bydelsbarnevernets kjøp av tjenester fra private leverandører i 2012 og 2013 som var omfattet av samkjøpsavtalene om tiltak i hjemmet (kostrafunksjon 251). Samlet og den enkelte bydel. Beløp i kroner.*

Bydel	Beløp		Antall leverandører	
	2012	2013	2012	2013
01 Gamle Oslo	813 530	832 343	4	4
02 Grünerløkka	1 475 046	2 679 446	8	4
03 Sagene	587 789	237 714	2	3
04 St. Hanshaugen	227 200	774 121	3	3
05 Frogner	596 143	1 303 297	5	3
06 Ullern	189 865	105 618	3	2
07 Vestre Aker	43 127	1 268 108	1	3
08 Nordre Aker	26 425	20 448	2	1
09 Bjerke	2 159 578	1 720 650	8	6
10 Grorud	464 163	1 052 529	9	7
11 Stovner	667 619	755 976	2	3
12 Alna	943 094	1 335 680	4	4
13 Østensjø	844 230	955 775	1	1
14 Nordstrand	1 224 482	1 909 622	6	8
15 Søndre Nordstrand	3 337 272	4 748 192	9	9
Totalt alle bydeler	13 599 562	19 699 518	-	-

Note: Kommunerevisjonens uttrekk fra leverandørreskontro i Agresso for 2012 og 2013. Summen per bydel refererer til alle kjøp fra leverandører omfattet av samkjøpsavtalene på kostrafunksjon 251, men kan omfatte andre kjøp enn de som var omfattet av samkjøpsavtalene.

Tabell 1 viser et totalt kjøp for alle bydelene på ca. 13,6 mill. kroner i 2012 og 19,3 mill. kroner i 2013.

På neste side i tabell 2 følger en oversikt over det totale kjøp av tjenester per leverandør som er omfattet av en samkjøpsavtale, samt antall bydeler som benyttet leverandøren:

Tabell 2 Bydelsbarnevernets kjøp av tjenester fra private leverandører i 2012 og 2013 som var omfattet av samkjøpsavtalene om tiltak i hjemmet (kostrafunksjon 251). Per leverandør. Beløp i kroner.

<i>Leverandør</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>Antall bydeler som benyttet leverandøren i 2012</i>	<i>Antall bydeler som benyttet leverandøren i 2013</i>
PlanB Sosial AS	57 375	18 000	2	1
Forus – Stiftelsen Kirkens Bymisjon	3 901 279	7 153 956	11	13
Forus v/ Stiftelsen Kirkens Bymisjon - Larkollen	6 771	201	1	1
Familia AS	721 720	759 368	2	2
Ditt tiltak AS	1 924 006	3 036 467	5	7
Ground Zero	637 885	512 791	2	1
Etnisk utsikt AS	402 400	129 600	3	3
Gemt AS	1 665 078	2 653 685	7	7
Vekstika AS	211 070	256 000	3	1
Seksten-treogtyve AS	34 200	-	2	-
Aktiv og ung AS	417 300	321 538	5	4
Familiehjelp AS	18 526	518 083	2	6
Helseforetaket Incita AS	455 680	-	4	-
Ungdom mot vold	244 520	488 480	2	1
Stiftelsen Betanien	411 532	921 890	5	4
Barneverntiltaket AIDA AS	1 083 127	1 337 810	5	3
Barnevernkompetanse AS	328 789	423 450	3	2
Aleris Ungplan & BOI AS	1 078 305	1 144 471	3	5
Løft AS	-	23 728	-	2
SUM	13 599 562	19 699 518		

Note: Kommunerevisjonens uttrekk fra leverandørreskontro i Agresso for 2012 og 2013. Summen per leverandør refererer til alle kjøp fra denne leverandøren på kostrafunksjon 251 angjeldende år, og kan omfatte andre kjøp enn de som var omfattet av samkjøpsavtalene.

Tabell 2 viser at de tre største leverandørene var Forus – Stiftelsen Kirkens Bymisjon, Ditt tiltak AS og Gemt AS både når det gjaldt beløp og antallet bydeler som benyttet tjenester fra leverandøren.

Kommunerevisjonen har stilt samtlige bydeler enkelte spørsmål knyttet til kjøp av hjelpetiltak fra private leverandører, og vi har mottatt skriftlige svar fra alle.

I tabell 3 framkommer oversikt over hvor mange barn som hadde hjelpetiltak, totalt, og med privat leverandør i 2012 og 2013.

Tabell 3 Oversikt over antall barn med hjelpetiltak totalt og med privat leverandør i 2012 og 2013.

Bydel	Antall barn med hjelpetiltak totalt		Antall barn med hjelpetiltak med privat leverandør	
	2012	2013	2012	2013
01 Gamle Oslo	430	454	8	14
02 Grünerløkka	368	370	12	7
03 Sagene	323	335	3	5
04 St. Hanshaugen	161	175	4	5
05 Frogner	183	232	7	5
06 Ullern	125	145	2	2
07 Vestre Aker	164	183	5	8
08 Nordre Aker	141	147	0	5
09 Bjerke	333	349	14	20
10 Grorud	361	435	16	15
11 Stovner	405	414	8	11
12 Alna	393	388	0	3
13 Østensjø	267	381	0	0
14 Nordstrand	318	282	7	8
15 Søndre Nordstrand	699	741	57	64
Totalt alle bydeler	4671	5031	143	172

Note: Antall hjelpetiltak totalt er hentet fra KOSTRA, mens hjelpetiltak fra private leverandører er hentet fra bydelenes svar på Kommunerevisjonens spørsmål.

Av tabell 3 ser vi at det, i 2012 og 2013, varierte mellom bydelene hvor mange barn som hadde hjelpetiltak totalt og hvor mange barn som hadde hjelpetiltak fra privat leverandør. Vi ser av tabellen at de aller fleste hjelpetiltakene ble gjennomført uten kjøp fra private leverandører. Vi ser videre av tabell 3 at Bydel Østensjø verken i 2012 eller 2013 oppga å ha barn med hjelpetiltak fra private leverandører, mens Bydel Søndre Nordstrand var den bydelen som oppga å ha flest barn som hadde tiltak fra private leverandører disse to årene.

Kommunerevisjonen stilte alle bydelene spørsmål om hvor mange nye avrop på samskjøpsavtalene som ble gjort i 2012 og 2013. I 2012 ble det gjort avrop 64 ganger totalt, mens tilsvarende tall for 2013 var 60. Det var Bydel Søndre Nordstrand som hadde flest avrop i 2012 og 2013, henholdsvis 26 og 25. Deretter fulgte Bydel Bjerke med henholdsvis 9 og 11 avrop. Det var fem bydeler som ikke hadde nye

avrop på samskjøpsavtalene i 2013 (Grünerløkka, Ullern, Vestre Aker, Nordre Aker og Østensjø). Bydelene Nordre Aker og Østensjø var de eneste bydelene som oppga verken å ha nye avrop i 2012 eller i 2013.

På Kommunerevisjonens spørsmål om bydelene hadde byttet leverandør av hjelpetiltak i 2013 med utgangspunkt i de nye samskjøpsavtalene (fra mai/juni 2013), var det ingen av bydelene som oppga at de hadde byttet.

Kommunerevisjonen stilte videre spørsmål om barneverntjenesten hadde forlenget eksisterende avtaler om tiltak med private leverandører etter at leverandørene ikke lenger var omfattet av samskjøpsavtalene. Seks av bydelene oppga at de hadde forlenget eksisterende avtaler om tiltak med private leverandører etter at leverandørene ikke lenger var omfattet av samskjøpsavtalene (Gamle Oslo, Sagene, Bjerke, Grorud, Nordstrand og Søndre Nordstrand).

Kommunerevisjonen stilte også spørsmål til bydelene om de hadde benyttet andre private leverandører på samkjøpsavtalenes områder enn de som det var inngått samarbeidsavtaler med i 2012 eller 2013. Det var åtte bydeler som oppga at de hadde benyttet andre leverandører (Sagene, Ullern, Vestre Aker, Bjerke, Grorud, Østensjø, Nordstrand og Søndre Nordstrand). Det vil si at over halvparten oppga at de hadde benyttet andre private leverandører på

samkjøpsavtalenes områder enn de som det var inngått samkjøpsavtaler med i 2012 eller 2013. Til sammen omfattet disse kjøpene tjenester til 28 barn. Flere av bydelene opplyste at årsaken til at de brukte andre private leverandører enn de som det var inngått samkjøpsavtaler med, var at tidligere avtaler o.l. ble videreført med utgangspunkt i å ivareta barnets beste.

3. Barnets medvirkning ved kjøp av hjelpetiltak

I dette kapitlet har vi undersøkt om bydelene hadde etablert rutiner og praksis for å sikre barnets medvirkning ved kjøp av hjelpetiltak fra private leverandører. Videre redegjør vi for om barnets medvirkning var dokumentert og om barnets beste var lagt til grunn ved valg av leverandør.

3.1 Revisjonskriterier

- Barneverntjenesten bør ha etablert rutiner og praksis som sikrer at barnet får mulighet til å medvirke ved vurdering av behov for og bruk av privat leverandør. Medvirkningen bør være dokumentert.
- Hensynet til barnets beste skal legges til grunn ved valg av leverandør, og dette bør være dokumentert.

Kommunerevisjonen vil presisere at barnets rett til å medvirke i forbindelse med anskaffelse av et hjelpetiltak ofte vil være knyttet til medvirkning i utarbeidelsen av tiltaksplanen. Selve medvirkningen i forbindelse med tiltaksplaner er omtalt i kapittel 4. Det kan imidlertid også være aktuelt at barnet medvirker i forbindelse med vurdering av behov for og bruk av en enkelt leverandør. Et eksempel kan være at dersom barnet/familien tidligere har hatt en miljøarbeider fra en bestemt leverandør så vil det kunne være naturlig å involvere barnet i en vurdering om barnet ønsker denne miljøarbeideren som han/hun tidligere har hatt. Et annet eksempel kan være om miljøarbeideren skal være en mann eller en kvinne. Det er retten til slik medvirkning som er omtalt i dette kapitlet. Barns rett til å gi uttrykk for sin mening i alle forhold som vedrører seg, er nedfelt i FNs barnekonvensjon og barnelova.

Når det gjelder dokumentasjon av medvirkning har Kommunerevisjonen lagt til grunn at det er tilstrekkelig at dokumentasjonen godtgjør at barnet/ungdommen har hatt mulighet til å bli hørt og at barneverntjenesten har tilrettelagt for medvirkning.

3.2 Bydel Bjerke

3.2.1 Faktabeskrivelse

Barneverntjenesten besto av tre seksjoner. Disse var: Seksjon 1 og 2, samt Seksjon Utfører. Seksjonene var ledet av hver sin seksjonsleder. Seksjon 1 og 2 var om lag like store og besto av om lag 10-12 barnevernkonsulenter. Organiseringen i seksjoner bygget på en generalistmodell, med unntak for barn i fosterhjem der ansvaret var lagt til den ene seksjonen. Seksjon Utfører besto i tillegg til seksjonsleder av ni årsverk/miljøarbeidere som, på forespørsel fra de andre seksjonene ga råd og veiledning, fulgte opp familier, barn og ungdom og bisto uteteamet. Uteeteamet var organisatorisk plassert i Seksjon Utfører.

Seksjon Utfører hadde ansvaret for hjelpetiltak som det også var aktuelt å kjøpe inn fra private leverandører. Føringsene fra ledergruppen var at den enkelte barnevernkonsulent alltid skulle undersøke om denne seksjonen hadde kapasitet til å påta seg et oppdrag før det eventuelt ble besluttet å kjøpe inn hjelpetiltak fra private leverandører.

Skriftlige rutiner

Kommunerevisjonen har gjennomgått en kopi av barneverntjenesten i Bydel Bjerkes rutiner betegnet *Internkontroll for barneverntjenesten*. Disse gjaldt også for barneverntjenestens arbeid med hjelpetiltak utført av private leverandører.

Det var utarbeidet en egen prosedyre: *Kontroll av kjøp fra private leverandører – tiltak i hjemmet*. Det framgikk av denne at barnets beste skulle legges til grunn ved valg av leverandør. Kommunerevisjonen har blitt opplyst at disse prosedyrene ble endret i 2013 i tråd med sentrale føringer fra Oslo kommune for hva som skulle være gjeldende kriterier for valg av private leverandører. Før dette var det kvalitet og pris som var utvalgs-kriterier. Vedlagt prosedyren forelå det en standard avropskontrakt for kjøp

av hjelpetiltak i barneverntjenesten. Det var beskrevet at tjenesteyter skulle utføre oppdraget i henhold til tiltaksplan for brukeren.

Barneverntjenestens rutiner inneholdt et eget kapittel om medvirkning og erfaring fra barn og foreldre. Disse rutinene var generelle og gjaldt for hele barneverntjenestens område. Rutinen påpekte blant annet at barnet skulle være i fokus, gjennom respekt og brukers medvirkning og medansvar. Barn skulle medvirke i alle faser av en barnevernsak, deres problemdefinering/situasjonsforståelse og tiltaksforslag skulle høres og vektlegges. I alle faser skulle det være samtaler/møter med barnet.

Kjøp av hjelpetiltak

Det framkom i intervjuet med lederne ved barneverntjenesten at føringene fra ledergruppen var at den enkelte barnevernkonsulent alltid skulle undersøke om barneverntjenesten hadde kapasitet til å påta seg oppdrag før det eventuelt ble besluttet å kjøpe inn hjelpetiltak fra private. Lederne oppga at det ikke var gitt føringer om å redusere – eller for så vidt bibeholde eller øke – barneverntjenestens bruk av private leverandører av hjelpetiltak. Det helt sentrale var at den enkelte klient (barn, ungdom eller familie) fikk vedtak om det mest relevante/hensiktsmessige hjelpetiltaket.

I intervjuet med barnevernkonsulentene framkom det at kjøp av hjelpetiltak i stor grad handlet om barneverntjenestens kapasitet, og ikke om kompetanse. Det ble påpekt at de private leverandørene leverte hjelpetiltak som i hovedsak ble gjennomført på ettermiddags-/kveldstid eller i helger, eller hvis omfanget av hjelpetiltaket var stort.

I intervjuene ble det oppgitt at det meste av kjøpene av hjelpetiltak fra private leverandører var rettet mot ungdom fra ca. 14 år. Ofte var det tale om ungdom med atferdsvansker som fikk tiltak som miljøarbeider for å komme “på rett kjøp” med hensyn til rusproblematikk, kriminalitet, skolegang og fritidsaktiviteter. Det ble anslått at om lag 75 prosent av kjøpene

handlet om slike tiltak, mens resterende 25 prosent var tiltak rettet mot yngre barn eller mot råd og veiledning til foreldre. Kommunerevisjonen har ikke undersøkt denne fordelingen.

Barnets medvirkning og barnets beste

Barnevernkonsulentene pekte på at det var viktig i anskaffelsesprosessen å være tydelig på hva innholdet i hjelpetiltaket skulle være, antall timer, og tidspunkt for oppstart av tiltaket. Ved anskaffelse ville ofte også “antatt match” mellom en miljøarbeider og en ungdom være et kriterium som de la vekt på (f.eks. dersom en ungdom hadde klatring og friluftsliv som interesser – ville det være viktig å finne en miljøarbeider som trivdes med samme type aktivitet).

Barnevernkonsulentene presiserte at ungdommene ikke var med på å velge en konkret leverandør. Det ble framholdt at det var et unntak fra denne regelen, og det gjaldt dersom et tiltak som hadde vært avsluttet skulle startes opp igjen, og både ungdommen og barneverntjenesten hadde gode erfaringer med en spesifikk leverandør. I slike tilfeller ville barneverntjenesten velge denne på nytt.

Lederne oppga at barneverntjenestens generelle føringer når det gjaldt barns medvirkning, var formidlet til barnevernkonsulentene. Barnevernkonsulentene ga uttrykk for at rutinene på området skulle sikre medvirkning og dokumentasjon av medvirkning i alle faser av arbeidet.

Barnevernkonsulentene påpekte at barneverntjenesten nå gjennomførte samtaler med barn helt ned til tre års alder – noe som svært sjelden ville forekomme bare for få år siden. I tillegg ble det uttalt at det i mange saker også var viktig med observasjon, ikke minst av små barn. Barnevernkonsulentene presiserte også at det var viktig å informere barnet/ungdommen om at de ikke var forpliktet til å uttale seg.

Lederne oppga at når det gjaldt kjøp av miljøarbeidertjeneste til ungdom med atferdsvansker, så hadde det lenge vært lagt stor vekt på ungdommens egen medvirkning i å definere egne behov og hvilke tiltak de trengte. De opplevde imidlertid at det var vanskelig å få ungdommer til å si noe om tiltak som de ikke visste noe om, og ikke hadde prøvd. Ungdommenes tanker rundt tiltaket kom tydeligst til uttrykk når tiltaket hadde vart en tid.

I kartleggingsundersøkelsen oppga barneverntjenesten å ha kjøpt hjelpetiltak fra privat leverandør utenfor samkjøpsavtalene ved to tilfeller. Kommunerevisjonen har gjennomgått et utvalg saker, mer om dette under. Utvalget omfattet disse to sakene:

- Det ene tilfellet dreide seg om en ungdom som fikk oppfølging fra miljøarbeider som var tilknyttet en privat institusjon, som ungdommen tidligere hadde vært plassert ved. Anskaffelsen skjedde etter ungdommens eget ønske og behov.
- Den andre saken gjaldt miljøarbeider for en ungdom der en privat leverandør som var omfattet av den første samkjøpsavtalen, ble benyttet igjen av hensyn til relasjonen til ungdommen.

Ved tre tilfeller oppga barneverntjenesten, i kartleggingsundersøkelsen, å ha forlenget eksisterende avtaler om tiltak med private leverandører etter at leverandørene ikke lenger var omfattet av samkjøpsavtalene. Lederne oppga at barnets beste lå til grunn for valget av leverandør. Kommunerevisjonens gjennomgang av klientmappene viste at hensynet til barnets beste var dokumentert i to av disse sakene.

Gjennomgang av et utvalg saker

Kommunerevisjonen har gjennomgått elleve klientmapper der barneverntjenesten hadde benyttet private leverandører i 2012 og 2013 til hjelpetiltak. Ifølge barneverntjenesten var det totalt 24 barn/ungdommer som fikk slike hjelpetiltak disse årene.

Av sakene vi har gjennomgått var åtte saker kjøp av miljøarbeidertjenester relatert til ungdom, hvorav en av disse i tillegg omfattet veiledning av familien. To av sakene omhandlet veiledning av foresatte. Den siste saken gjaldt tilsyn i hjemmet.

Gjennomgangen viste følgende om barnets/ungdommens medvirkning:

- I fem av sakene var det beskrevet at barnet/ungdommen hadde fått medvirke i forkant av anskaffelsen.
- I seks saker framkom det ikke at tilrettelegging for – eller faktisk – medvirkning i forbindelse med anskaffelsen var dokumentert.
 - To av disse sakene gjaldt små barn, og i begge tilfellene var tiltakene som skulle anskaffes rettet mot foresatte.

Gjennomgangen viste følgende om barnets beste:

- I fem saker var det beskrevet at barneverntjenesten hadde vurdert barnets beste eksplisitt ved sin vurdering/valg av privat leverandør.
- I seks saker framkom det ikke at barnets beste var vurdert eksplisitt:
 - I en av disse sakene framgikk det likevel av anskaffelsesprotokollen at leverandør var valgt på grunn av spesialkompetanse på området, og det handlet om et akuttvedtak.
 - I et annet tilfelle var det beskrevet at valgt leverandør hadde miljøarbeidere som kunne ivareta ungdommens spesielle behov og at leverandøren kunne starte opp hjelpetiltaket umiddelbart.
 - I et tredje tilfelle framgikk det av sakens dokumenter at avtalen var fornyet med utgangspunkt i at leverandøren var kjent med ungdommen. Dette var en fornyelse som ble gjort etter at leverandør ikke lenger var omfattet av samkjøpsavtalene.

3.2.2 Kommunerevisjonens vurderinger

Det framkom av barneverntjenestens generelle skriftlige rutiner at barnet skulle medvirke i alle faser i en barnevernsak. Rutinene var imidlertid ikke konkretisert med tanke på hvordan barnet kunne medvirke i de enkelte fasene som for eksempel ved kjøp av hjelpetiltak fra private leverandører. Etter Kommunerevisjonens vurdering kunne dette innebære en risiko for at barnets rett til medvirkning ikke ble tilstrekkelig ivarettatt i forbindelse med anskaffelse og bruk av hjelpetiltak fra private leverandører.

I om lag halvparten av de sakene vi gjennomgikk var det i sakens dokumenter ikke beskrevet om barnet hadde fått mulighet til å medvirke. Med tanke på krav til forsvarlig saksbehandling og etterprøvnbarhet er det Kommunerevisjonens vurdering at barneverntjenesten ikke hadde dokumentert tilrettelegging for medvirkning tilstrekkelig i flere saker.

Etter Kommunerevisjonens vurdering hadde barneverntjenesten etablert skriftlige rutiner som slo fast at barnets beste skulle ligge til grunn ved kjøp av hjelpetiltak fra private leverandører. I de tilfellene der barneverntjenesten anskaffet hjelpetiltak utenfor samkjøpsavtalene, og der eksisterende avtaler ble forlenget etter at leverandørene ikke lenger var omfattet av samkjøpsavtalene, oppga barneverntjenesten at dette var av hensyn til barnet. Slik Kommunerevisjonen ser det tyder dette på at barnets beste, i henhold til barnevernloven, var lagt til grunn ved barneverntjenestens valg av private leverandører. Det presiseres at Kommunerevisjonen ikke har vurdert om reglene for offentlige anskaffelser var fulgt.

Barneverntjenestens vurdering av barnets beste var ikke dokumentert i underkant av halvparten av sakene som Kommunerevisjonen har gjennomgått. Etter vår vurdering har barneverntjenesten ikke dokumentert hensynet til barnets beste tilstrekkelig i flere saker som er undersøkt.

3.3 Bydel Søndre Nordstrand

3.3.1 Faktabeskrivelse

Barneverntjenesten var organisert i fire team. Disse var Barnevernets ungdomsteam (BUT), TeamBarn, Team Fosterhjem og Mottak og EgneTiltak.

Barneverntjenestens ledergruppe bestod av enhetsleder, leder for BUT, leder for TeamBarn, leder for Fosterhjem og Mottak og beordret leder for EgneTiltak. Under EgneTiltak var Familieteamet, og to veiledere/miljøarbeidere som på oppdrag fra de andre avdelingene ga råd og veiledning til familier, barn og ungdom. Familieteamet utførte barnevernfaglig arbeid som det kunne være aktuelt å kjøpe inn fra private leverandører, og Kommunerevisjonen har fått opplyst i intervju at føringene fra ledergruppen var at den enkelte barnevernkonsulent alltid skulle undersøke om dette teamet hadde kapasitet til å påta seg oppdrag før det eventuelt ble besluttet å kjøpe inn hjelpetiltak fra private.

Skriftlige rutiner

Kommunerevisjonen har mottatt og gjennomgått skriftlige rutinebeskrivelser og andre hjelpemidler som benyttes i tjenesten vedrørende hjelpetiltak.

Barneverntjenesten hadde utarbeidet egen rutine for gjennomføring av anskaffelser av private hjelpetiltak. I henhold til rutinen skulle vedtak være fattet, og tiltaksplanen underskrevet av "familien" før anskaffelsesprosessen startet. Det var ikke beskrevet noe nærmere om barnets medvirkning og det fremkom ikke eksplisitt i rutinen at barnets beste skulle legges til grunn.

Oslo kommunes standard avropskontrakt for kjøp av hjelpetiltak i barneverntjenesten skulle benyttes. Det framgikk av denne at tjenesteyter skulle utføre oppdraget i henhold til tiltaksplanen for brukeren.

Barneverntjenesten hadde videre utarbeidet skjemaet: *Situasjonsbeskrivelse og kravspesifikasjon for bestilling av tiltak for klient nr.*

I skjemaet framkom det at det var barneverntjenesten som skulle sette premissene i kravspesifikasjonen. Når det gjald behov framgikk følgende:

Det er barneverntjenesten (i samarbeid med ungdommen/familien) som skal definere behov, det samme gjelder krav til planer og tiltak, dette gjelder i hele avtaleperioden selv om leverandøren etter hvert vil kjenne barnet/ungdommen bedre enn barneverntjenesten.

Kjøp av hjelpetiltak

Barneverntjenesten hadde en egen anskaffelseskonsulent. Det framkom av intervju at anskaffelseskonsulenten skulle benyttes når det ble foretatt innkjøp, enten når det gjaldt avrop på samkjøpsavtalene eller det skulle anskaffes hjelpetiltak fra private leverandører utenfor samkjøpsavtalene. Bydelen oppga at kjøp utenfor samkjøpsavtalene skjedde i liten grad og at slike kjøp skulle begrunnes særskilt.

Lederne oppga at det ikke var føringer i barneverntjenesten om å redusere – eller for så vidt bibeholde eller øke – bruken av private leverandører av hjelpetiltak. Det helt sentrale var at den enkelte klient (barn, ungdom eller familie) fikk vedtak om det mest relevante/hensiktsmessige hjelpetiltaket. Barnevernkonsulentene oppga at de kjøpte tiltak fra private leverandører når barneverntjenesten selv ikke hadde kapasitet til å gjennomføre tiltaket.

Lederne oppga at de fleste av kjøpene fra private leverandører i barneverntjenesten gjaldt råd og veiledning rettet mot familiene til barn i alderen 0-12 år. Det var også hjelpetiltak som ble kjøpt til ungdom med atferdsvansker. Når veiledningsbehovet var omfattende (dvs. ukentlig, ofte på kveldstid eller i antall timer), benyttet barneverntjenesten privat

leverandør som et siste forsøk på å unngå institusjonsplassering av ungdommen.

Barnets medvirkning og barnets beste

Barnevernkonsulentene i TeamBarn oppga at det ved valg av privat leverandør var innholdet i tiltaket som ble vurdert som avgjørende. Barnevernkonsulentene fortalte at i den konkrete vurderingen mellom ulike tilbud, ville barnevernkonsulentene vurdere hvilket tilbud som ble ansett i størst grad å oppfylle kravet om barnets beste. Barnevernkonsulentene i Barnevernets ungdomsteam (BUT) fortalte at det skulle gjøres konkrete vurderinger av "barnets beste". Medvirkningen skulle dokumenteres i arbeidet med den enkelte tiltaksplan.

Videre forutsatte lederne i barneverntjenesten at den enkelte barnevernkonsulent fulgte den interne rutinen for anskaffelse av hjelpetiltak. Den overordnede føringen var at hensynet til barnets beste skulle ivaretas i det barnevernfaglige arbeidet og ved vurderingen av hjelpetiltak. Dette hensynet skulle, slik lederne formidlet det, være godt dokumentert i enhver sak/klientmappe også i de sakene der det ble kjøpt tiltak fra private leverandører.

Intervjuene som Kommunerevisjonen har gjort i barneverntjenesten viste at barnet og foreldrene som regel ikke var inne i vurderinger av hvilken privat leverandør som skulle velges. Saksbehandlerne i Barnevernets ungdomsteam (BUT) ga uttrykk for at det var selve innholdet i tiltaket som ble diskutert med ungdommene og eventuelt foreldrene. Det ble påpekt i intervjuet med TeamBarn at det kunne finnes noen få unntak der barn og/eller foreldre hadde kjennskap til en bestemt leverandør gjennom tidligere hjelpetiltak. Hvis en leverandør hadde vært inne med tiltak overfor barnet før, ble det uttalt at det hendte at barneverntjenesten tok kontakt direkte med denne. Kommunerevisjonen ble fortalt at dette skjedde uavhengig av om leverandøren var omfattet av samkjøpsavtalene eller ikke.

Barnevernkonsulentene understreket at samtaler med barn/ungdom – også om behov for tiltak og eventuelt innhold i et tiltak – var viktig. I samtaler kunne barnet/ungdommen komme med egne beskrivelser av situasjonen hjemme og egne ønsker. Samtidig oppga de at det i praksis kunne variere hvor mye medvirkning barneverntjenesten fikk til, da enkelte ungdommer og familier unndro seg kontakt.

I kartleggingsundersøkelsen oppga barneverntjenesten å ha kjøpt hjelpetiltak fra privat leverandør utenfor samkjøpsavtalene ved ett tilfelle. Kommunerevisjonen har gjennomgått et utvalg saker, mer om dette under. Utvalget omfattet den ene saken. Saken dreide seg om råd og veiledning til foresatt som hadde flere barn. Forklaringen ble oppgitt å være at barneverntjenesten benyttet seg av leverandørens ansatte til hjelpetiltak i hjemmet, etter at mor og barn tidligere hadde bodd i leverandørens familiesenter.

I ett tilfelle oppga barneverntjenesten, i kartleggingsundersøkelsen, å ha forlenget eksisterende avtaler om tiltak med privat leverandør etter at leverandøren ikke lenger var omfattet av samkjøpsavtalene.

Lederne oppga at barnets beste lå til grunn for valget av leverandør for begge sakene. Kommunerevisjonens gjennomgang av klientmappene viste at hensynet til barnets beste ikke var dokumentert eksplisitt.

Gjennomgang av et utvalg saker

Kommunerevisjonen har gjennomgått elleve klientmapper der barneverntjenesten hadde benyttet private leverandører i 2012 og 2013 til hjelpetiltak. Ifølge barneverntjenesten var det totalt 92 barn/ungdommer som fikk slike hjelpetiltak disse to årene. I tillegg til klientmappene har vi også gjennomgått mapper for den enkelte anskaffelsen. Dette hadde barneverntjenesten arkivert atskilt fra klientmappen som inneholdt dokumenter som brukerne kunne få innsyn i.

Av sakene vi har gjennomgått var åtte saker råd og veiledning i hjemmet, hvorav to av disse også omfattet miljøarbeid overfor barna. En sak omfattet tilsyn under samvær, en annen sak dreide seg om kartlegging av foreldrenes omsorgskompetanse. Den siste saken omfattet miljøarbeider og oppfølging av en ungdom på hybel.

Gjennomgangen viste følgende om barnet/ungdommens medvirkning i forbindelse med selve anskaffelsen:

- I to saker var barnets medvirkning dokumentert.
 - Dette gjaldt ved en fornyelse av en kontrakt og oppfølging på hybel etter en institusjonsplassering.
- I ni saker var barnets medvirkning ikke eksplisitt dokumentert.
 - Det framgikk likevel av sakenes dokumenter at, selv om barnet ikke hadde fått uttale seg eksplisitt om bruk av leverandør, så hadde barnet i flere tilfeller fått uttale seg om selve hjelpetiltaket. De fleste av disse hjelpetiltakene gjaldt råd og veiledning til familien og var følgelig ikke rettet mot det enkelte barn eller ungdom.

Gjennomgangen viste følgende om barnets beste ved vurdering/valg av privat leverandør:

- I fire saker var det beskrevet at barneverntjenesten hadde vurdert barnets beste.
- I syv saker framkom det ikke at barnets beste var vurdert eksplisitt.
 - To av disse sakene gjaldt kjøp av/ eller forlengelse av avtale om kjøp av hjelpetiltak utenom samkjøpsavtalen.

3.3.2 Kommunerevisjonens vurderinger

Det framkom av barneverntjenestens skriftlige rutiner for anskaffelser at barnet (og dets foresatte) skulle medvirke i behovsavklaringen som lå til grunn for anskaffelsen. Det framkom ikke eksplisitt i rutinene at barnet skulle medvirke i forbindelse med behov for

og bruk av den enkelte private leverandør. Etter Kommunerevisjonens vurdering kunne dette innebære en risiko for at barnets rett til medvirkning ikke ble tilstrekkelig ivaretatt i alle fasene som for eksempel i forbindelse med anskaffelse og bruk av hjelpetiltak fra private leverandører.

Barnets mulighet til medvirkning var dokumentert i to av de elleve sakene vi gjennomgikk. De ni sakene hvor medvirkning ikke var eksplisitt dokumentert, dreide seg i hovedsak om råd og veiledning rettet mot familien. Hvorvidt tiltaket er rettet mot barnet selv eller foresatte, barnets alder mv. kan ha betydning for barnevernets vurdering av medvirkning i den enkelte sak. Likevel er det av hensyn til barnet/ungdommen og for sakens etterprøvbarehet viktig å dokumentere hvordan barneverntjenesten har lagt til rette for medvirkning.

Det framkom ikke skriftlig i rutinene at barnets beste skulle ligge til grunn ved anskaffelse av hjelpetiltak. Etter Kommunerevisjonens vurdering kunne dette innebære en risiko for at barnets beste ikke ble tilstrekkelig ivaretatt ved anskaffelse og bruk av hjelpetiltak fra private leverandører.

Barneverntjenestens vurdering av barnets beste var ikke dokumentert i over halvparten av sakene som Kommunerevisjonen har gjennomgått. Med tanke på krav til forsvarlig saksbehandling og etterprøvbarehet er det Kommunerevisjonens vurdering at barneverntjenesten ikke har dokumentert hensynet til barnets beste tilstrekkelig i flere saker vi har undersøkt.

4. Barnets medvirkning ved utarbeidelse og evaluering av tiltaksplaner

I dette kapitlet redegjør vi for om rutiner og praksis for å involvere barnet ved utarbeidelse av tiltaksplan og ved evaluering av tiltakene var etablert. Videre har vi sett på om barnets medvirkning var dokumentert.

4.1 Revisjonskriterier

- Barneverntjenesten bør ha etablert rutiner og praksis som sikrer at barnet har mulighet til å medvirke ved utarbeidelse og evaluering av tiltaksplan(er).
- Barneverntjenesten bør ha etablert rutiner og praksis som sikrer at barnets medvirkning i forbindelse med utarbeidning og evaluering av tiltaksplaner dokumenteres.¹

4.2 Bydel Bjerke

4.2.1 Faktabeskrivelse

Skriftlige rutiner

Bydelens skriftlige rutiner om medvirkning gjaldt hele barneverntjenesten, uavhengig av om tiltakene ble gjort i egenregi eller ved kjøp fra private leverandører. I rutinehåndboken var det et eget kapittel for medvirkning og erfaringer fra barn og foreldre. Her var det blant annet beskrevet at “alle barn skal ha tiltaksplaner/ omsorgsplaner og disse planene skal utarbeides og evalueres i samarbeid med barnet/ ungdommen og foreldrene”.

Rutinene beskrev at det ved vedtak om hjelpetiltak skulle utarbeides tiltaksplan som skulle evalueres. Tiltaksplanen skulle tydeliggjøre hva som var barnets særlige behov og hvordan disse behovene skulle imøtekommes. Videre var det beskrevet at barneverntjenesten skulle holde seg orientert om

hvordan det gikk med barnet og foreldrene, og vurdere om hjelpen var tjenlig, eventuelt om det var nødvendig med nye tiltak.

Barneverntjenesten hadde utarbeidet egne retningslinjer for kontakt med barn. Barn i hjelpetiltak var et eget punkt i retningslinjene, hvor det var presisert at “før tiltaksplan er ferdigstilt, skal barneverntjenesten ha innhentet barnets/ungdommens oppfatning om tiltak som vedtas”. Det var videre presisert at barn i alderen 15 år og eldre måtte samtykke til tiltak. Barnevernkonsulentene oppga at barn over 15 år selv også skulle signere planen.

Det stod i retningslinjene at barnets syn på tiltaket, og hva det medførte, skulle innhentes gjennom direkte kontakt og minimum ved evalueringstidspunkter. Barnets syn skulle også høres før avslutning av et tiltak som berørte barnet.

Barneverntjenesten hadde utarbeidet to ulike skjemaer/maler for evaluering av tiltak. En mal som barneverntjenesten skulle fylle ut, og et “skåringskjema”, som barnet kunne fylle ut og på den måten gi uttrykk for sin mening.

Barns medvirkning i utarbeidelse av tiltaksplaner

Lederne la vekt på at ungdom alltid skulle delta under utarbeidelsen av tiltaksplaner. Når det gjaldt tiltak rettet mot barn så skulle også barn involveres så langt det var mulig sett i relasjon til barnets alder og modenhet, samt alvorlighetsgraden i hjelpebehovet.

Lederne understreket at barnas/ungdommenes egen vurdering av hvordan de hadde det, og hva som skulle til av avbøtende tiltak slik de selv så det, skulle dokumenteres i tiltaksplanene. Det ble imidlertid også understreket at selv om barn/ungdom hadde en rett til å bli hørt, hadde

¹ Når det gjelder dokumentasjon av medvirkning har Kommunerevisjonen lagt til grunn at det er tilstrekkelig at dokumentasjonen godtgjør at barnet/ungdommen har hatt mulighet til å bli hørt og at barneverntjenesten har tilrettelagt for medvirkning.

de ingen plikt til å uttale seg. Det ble oppgitt å være en utfordring å få ungdom til å medvirke. Det kunne for eksempel være vanskelig å få ungdom til å være med på å utforme konkrete mål.

Barns medvirkning i evaluering av tiltaksplaner

Det framkom av intervju at barn og ungdom skulle sikres medvirkning i evaluering av tiltaksplan, normalt gjennom deltakelse på evalueringsmøte. Lederne oppga at det var opptil saksbehandlerne selv, i samråd med seksjonsleder, å avgjøre om tiltaksplanene skulle evalueres hver tredje måned eller hver sjette måned. Videre oppga lederne at hyppigheten på evalueringen var avhengig av den konkrete situasjonen, herunder alvorlighetsgraden, og at evalueringstidspunktet skulle framgå av tiltaksplanen.

Seksjonslederne oppga at hjelpetiltak anskaffet av private leverandører i hovedsak ble evaluert hver tredje måned, men i noen saker kunne hyppigheten reduseres til hver sjette måned i situasjoner der tiltaket var langvarig og stabilt.

Når det gjaldt bydelens to skjemaer/maler for evaluering av tiltak, oppga både barnevernkonsulenter og ledere at skjemaene kunne benyttes. Det var imidlertid ikke utarbeidet rutine på at disse skulle benyttes. Dersom skjemaene ikke ble benyttet skulle evalueringen likevel dokumenteres, og det skulle framgå tydelig av referatet fra evalueringsmøtet. Barneverntjenesten oppga at "skåringskjemaet" var stadig i mindre bruk. Mange av barnevernkonsulentene hadde erfart at barn, ungdom og foreldre ofte ikke forsto skjemaet og at det dermed kunne ta fokus fra viktigere temaer og drøftinger under møtene.

I den ene evalueringsmalen var det ikke et eget punkt for felt for å oppsummere eventuelle synspunkter på tiltaket fra barnet/ungdommen. Under intervjuet med lederne framkom det at de hadde forutsatt at barnets/ungdommens

eventuelle synspunkter ble dokumentert av barnevernkonsulentene i "kommentar"-feltet. Dette ble bekreftet av barnevernkonsulentene.

Barnevernkonsulentene oppga at ungdommene som mottok hjelpetiltak fra private leverandører alltid ville bli innkalt til evalueringsmøtene, men det hendte at de ikke møtte. Barnevernkonsulentene oppga videre at ungdom med hjelpetiltak fra private leverandører veldig ofte ønsket en fortsettelse av tiltaket uten at ungdommene selv nødvendigvis greide å uttrykke hvorfor de ønsket dette. Barnevernkonsulentene hadde erfart at det i enkelte evalueringsmøter hadde framkommet at ungdommen selv ikke ønsket den valgte leverandøren/miljøarbeideren. Miljøarbeidere hos de private leverandørene var som oftest med under evalueringsmøter. Dette fordi ungdommene selv ønsket dette.

Barnevernkonsulentene påpekte at evalueringer av tiltaksplaner tidligere ble dokumentert i et journalnotat eller i et referat fra samtale. De to siste årene hadde malen vært en del av barneverntjenestens saksbehandlingssystem, noe som, ifølge barnevernkonsulentene, bidro til mer systematisk evaluering.

Lederne viste til at medvirkning tidligere ikke var tilfredsstillende dokumentert, og at det heller ikke var systematikk i dokumentasjonen. Dette var en svakhet som lederne oppga at de hadde grepet fatt i. Blant annet omfattet barneverntjenestens rutinebeskrivelser nå medvirkning – og dokumentasjon av dette.

Opplæring i barns medvirkning

Det var to forhold lederne pekte på som i særlig grad hadde bidratt til økt bevissthet om medvirkning:

1. Prosjekt i regi av KS i 2012 - 2013 med vekt på barns medvirkning i evaluering av tiltaks- og omsorgsplaner. Prosjektet ble gjennomført som samlinger, totalt over 7,5 dager. Enhetsleder, to

seksjonsledere og fagkonsulent deltok fra kontoret.

2. Opplæring i *Barnesamtalen* i regi av Barne- og familieetaten, en metodikk for å høre barn, hadde de siste årene vært prioritert som etterutdanningstiltak for barnevernkonsulentene.

Per mai 2014 var det to barnevernkonsulenter i seksjon 1 som hadde gjennomført opplæring i *Barnesamtalen* og om lag halvparten av konsulentene i seksjon 2. Lederne opplyste at barneverntjenesten hadde som mål at alle barnevernkonsulentene skulle gjennomføre slik opplæring. Det ble videre opplyst at barneverntjenesten fra høsten 2014 skulle utdanne en barnevernkonsulent i metodikken, slik at tjenesten fikk en egen veileder og kunne drive opplæring av øvrige ansatte i egen regi.

Gjennomgang av et utvalg saker

Det følgende bygger på Kommunerevisjonens gjennomgang av de samme elleve klientmappene som i det forutgående kapitlet. I denne gjennomgangen har vi sett etter dokumentasjon på barns medvirkning, herunder både tilrettelegging for medvirkning og aktiv medvirkning ved utarbeidelse/evaluering av tiltaksplaner.

Gjennomgangen av ti saker² viste følgende om dokumentasjon av barnets medvirkning i utarbeidelse av tiltaksplan:

- I fem av sakene var medvirkning dokumentert.
- I fire av saker var ikke barnets medvirkning dokumentert.
- I en sak forelå det ikke tiltaksplan da hjelpetiltaket fra den private leverandøren startet opp.

Gjennomgangen av elleve saker viste følgende om dokumentasjon av barnets medvirkning ved

² I en sak forelå det kun evaluering av tiltaksplanen i den perioden vi undersøkte, slik at denne saken utgikk fra denne gjennomgangen.

evaluering av tiltaksplan:

- I åtte saker var medvirkning dokumentert.
 - I en av disse sakene var det dokumentert tilrettelegging for medvirkning, men ungdommen ønsket ikke selv å medvirke.
 - I en annen sak var det ikke dokumentert medvirkning i forbindelse med alle evalueringene.
 - I et annet tilfelle var enkelte evalueringsmøter avholdt uten at ungdommen var til stede, og det framgikk ikke om vedkommende hadde fått mulighet til å delta.
- I tre av sakene var medvirkning ikke dokumentert.
 - To av disse sakene gjaldt små barn hvor tiltakene var rettet mot foresatt.
 - I en av disse sakene framkom det av rapport fra privat leverandør at barneverntjenesten hadde gjennomført samtaler med barnet i forkant av evalueringsmøter. Det forelå ikke referater eller annen dokumentasjon fra disse samtalene i klientmappen. Barneverntjenesten informerte om at ungdommen var til stede ved to evalueringer av tiltaket i 2013 og at tiltaket har blitt evaluert tre ganger i 2014. Endringer i tiltaksplanen har, ifølge barneverntjenesten, blitt gjort i samsvar med det som har kommet frem i evalueringsmøtene.

4.2.2 Kommunerevisjonens vurderinger

Etter Kommunerevisjonens vurdering hadde barneverntjenesten utarbeidet skriftlige rutiner for barnets medvirkning ved utarbeidelse og evaluering av tiltaksplaner.

I malen for evaluering som ble benyttet av barneverntjenesten framgikk ikke eget punkt for involvering av barnet. Kommunerevisjonen understreker at maler som er tydelige på hvordan barn skal få medvirke, og hvordan dette skal dokumenteres kan være nyttige

hjelpemidler for å sikre barn muligheten til å medvirke ved utarbeidelse og evaluering av tiltaksplaner.

Fravær av dokumentasjon gjør det vanskelig å vurdere i hvilken grad barneverntjenesten hadde sikret barns rett til medvirkning ved utarbeiding av tiltaksplan. Når det gjelder dokumentasjon av medvirkning i evalueringen av tiltaksplanen forelå det derimot større grad av dokumentasjon, her var det tre tilfeller der medvirkning ikke var dokumentert. To av disse tilfellene gjaldt små barn noe som kan ha betydning for barneverntjenestens vurdering av medvirkning.

Barneverntjenesten opplyste selv at barn og ungdom normalt ble sikret medvirkning i evaluering av tiltaksplan gjennom deltakelse på evalueringsmøte. I vår gjennomgang så vi eksempel på at barn valgte å ikke delta på evalueringsmøtene. For å sikre etterprøvbarhet er det viktig å dokumentere hvem som er innkalt til og deltatt på evalueringsmøtene.

4.3 Bydel Søndre Nordstrand

4.3.1 Faktabeskrivelse

Skriftlige rutiner

Barneverntjenesten hadde utarbeidet en egen rutine for tiltaksplaner. Det var oppgitt i rutinen at:

I en tidsavgrenset tiltaksplan skal barnets særlige behov tydeliggjøres, og hvordan disse behovene skal imøtekommes.

Når det gjaldt hvordan barnets medvirkning skulle sikres var ikke dette omtalt eksplisitt i denne rutinen, men det stod beskrevet at:

[B]arneverntjenesten skal holde seg orientert om hvordan det går med barnet og foreldrene, og vurdere om hjelpen er tjenlig, eventuelt om det er nødvendig med nye tiltak.

Barneverntjenesten hadde utarbeidet en mal for tiltaksplan³. I denne var det gjort plass til at barnet skulle underskrive, sammen med foreldre og barnevernkonsulent. Kommunerevisjonen har ikke undersøkt systematisk om tiltaksplanen faktisk ble signert av barna/ungdommene.

Det var også utarbeidet en mal vedrørende evaluering av tiltaksplanen. I denne malen var det inntatt egne punkter for partenes vurdering og barnets stemme. Det kunne også legges inn kommentarer.

Barneverntjenesten hadde utarbeidet et dokument betegnet *Tiltaksplan – Hjelpemiddel til barnevernkonsulenter*. Dette var først og fremst en veiledning om hvordan den enkelte saksbehandler skulle opprette og vedlikeholde tiltaksplaner i saksbehandlingssystemet. Med tanke på evaluering var det i dokumentet skrevet følgende

Et tiltak bør evalueres minimum en gang per halvår, det bør være et mål. Ved andre vurderinger bør dette dokumenteres i tiltaksplan eller evalueringsdokumentet.

Barns medvirkning i utarbeidelse av tiltaksplaner

Barnevernkonsulentene opplyste i intervju at de prioriterte å snakke med barn i undersøkelsessaker. Det var bare helt unntaksvis at barnevernkonsulentene ikke snakket med barna i løpet av undersøkelsen.

Barnevernkonsulentene i TeamBarn ga uttrykk for at når hjelpetiltak ble kjøpt fra private leverandører, ble det lagt vekt på å få til god medvirkning fra foreldrene i utarbeidelsen av tiltaksplan. Barnevernkonsulentene oppga at det normalt var et møte med foreldrene ved fastsetting av tiltaksplanen. Avhengig av type problematikk/tiltakets art/barnets alder og modenhet, kunne også barnet delta på møtet. Dersom barnet ikke deltok oppga barnevernkonsulentene at de ville ha sikret "barnets stemme" i forkant.

³ Betegnet *Multisystemisk tiltaksplan*.

Barns medvirkning i evaluering av tiltaksplaner

Barnevernkonsulentene formidlet at det var viktig at barnet kom til ordet i evalueringen. Når en privat leverandør hadde fått ansvaret for å ivareta et hjelpetiltak, var det slik at leverandøren oftere hadde kontakt med familien/barnet enn barneverntjenesten. Derfor hadde evalueringsmøter en ekstra viktig funksjon i slike saker, ble det uttalt av barnevernkonsulentene.

Barnevernkonsulentene pekte på at et hjelpetiltak minimum skulle evalueres fire ganger i året, men oppga samtidig at de ikke alltid fikk dette til.

Lederne presiserte at det skulle være begrunnet skriftlig i den enkelte klients mappe om det ikke ble snakket med barnet i en undersøkelsessak, eller ved utarbeiding av og ved evaluering av tiltaksplaner. I de tilfellene der barneverntjenesten ikke kommuniserte direkte med barna selv – så ville dette være saker der andre samarbeidspartnere som eksempelvis Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP) gjennomførte barnesamtaler ifølge lederne.

Opplæring i barns medvirkning

Lederne understreket at det minimum en gang i året var opplæringsaktiviteter knyttet til dokumentasjon generelt og krav til å dokumentere "barnets stemme". Lederne viste også til at barneverntjenesten deltok i en forskningssirkel om medvirkning.⁴ Kommunerevisjonen er blitt fortalt at to barnevernkonsulenter deltok på den første sirkelen, mens to skulle delta/deltok i sirkelen som startet opp våren 2014.

⁴ Den første forskningssirkelen ble gjennomført i perioden september 2012 - februar 2014 i regi av Diakonhjemmet Høgskole, Høgskolen i Oslo og Akershus og Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Målsettingen har vært å drive utviklingsarbeid med mål om å utvikle arbeidsmetoder og bærekraftige strukturer for økt brukermedvirkning blant barn og unge i barnevernets førstelinjetjeneste.

Det ble videre formidlet at kompetanse i Barnesamtalen, en metodikk for å høre barn, de siste årene hadde vært prioritert som etterutdanningstiltak. Barnevernkonsulentene som hadde gått på kurs for å lære dette (fem i 2013), hadde nå som oppgave å veilede andre ansatte. Lederne anslo at om lag 25 prosent av barnevernkonsulentene hadde gjennomført opplæringen per mai 2014.

Gjennomgang av et utvalg saker

Det følgende bygger på Kommunerevisjonens gjennomgang av de samme elleve klientmappene som i det forutgående kapitlet. I denne gjennomgangen har vi sett etter dokumentasjon på barnets medvirkning, herunder både tilrettelegging for medvirkning og aktiv medvirkning.

Gjennomgangen viste følgende om dokumentasjon av barnets medvirkning i utarbeidelse av tiltaksplan:

- I seks av sakene var det dokumentert at barnet hadde medvirket.
- I fire saker var ikke barnets medvirkning dokumentert.
- I én sak forelå det ikke tiltaksplan utarbeidet i 2012 eller 2013.

Gjennomgangen viste følgende om dokumentasjon av barnets medvirkning ved evaluering av tiltaksplan:

- I fem saker var medvirkning dokumentert.
- I de øvrige seks sakene der barnets medvirkning ikke var dokumentert, var hjelpetiltakene rettet mot foresatte.

4.3.2 Kommunerevisjonens vurderinger

Barneverntjenesten hadde utarbeidet rutiner for utarbeidelse og evaluering av tiltaksplaner. Krav til barnets medvirkning var ikke skissert eksplisitt utover et punkt i malen for tiltaksplan der det var satt av plass til barnets signatur. I malen for evaluering framkom det en egen rubrikk for "barnets stemme", men det var ikke gitt føringer på hva som skulle nedtegnes under denne overskriften. Etter Kommunerevisjonens

vurdering var ikke barneverntjenestens skriftlige rutiner tydelig nok på hvordan barnet skulle få medvirke, og hvordan dette skulle dokumenteres.

Gjennomgang av saksmappene viste at barnets medvirkning ved utarbeidelse av tiltaksplan var dokumentert i et flertall av de gjennomgåtte sakene. Når det gjaldt evalueringer var medvirkning dokumentert i om lag halvparten av sakene. Sakene der medvirkning ikke var dokumentert gjaldt tiltak rettet mot familien.

Dersom barn eventuelt ikke har medvirket ved utarbeidelse eller evaluering av tiltaksplan er det viktig at barneverntjenesten dokumenterer hvordan de eventuelt har tilrettelagt for medvirkning.

Vår gjennomgang viste at barnet eller ungdommen i noen tilfeller ikke var med på evalueringsmøtene. For å sikre etterprøvbarehet er det viktig å dokumentere hvem som er innkalt til og deltatt på evalueringsmøtene.

5. Kommunerevisjonens oppsummering, konklusjoner og anbefalinger

I denne undersøkelsen har Kommunerevisjonen vurdert ivaretagelse av barns rettigheter ved kjøp av hjelpetiltak fra private leverandører i bydelene Bjerke og Søndre Nordstrand.

Det er undersøkt om disse bydelene på en tilfredsstillende måte ivaretok barnets beste og barnets medvirkning ved kjøp av hjelpetiltak, utarbeidelse av tiltaksplaner og ved evaluering av tiltaksplaner. Det er i dette kapitlet først en oppsummering, hvor det også vises til kartleggingsundersøkelsen som er gjennomført i alle bydelene.

5.1 Oppsummering

Bakgrunnen for undersøkelsen er ett av bystyrets vedtakspunkter ved behandling av Kommunerevisjonens rapport 4/2010 (bystyresak 239 av 16.06.2010). Bystyret ønsket at kontrollutvalget skulle vurdere å igangsette en undersøkelse om barns og unges rettigheter "blir tilstrekkelig ivare tatt innenfor det kontraktssystemet og de innkjøpsmetodene som brukes ved kjøp av barneverntjenester fra private leverandører."

Høsten 2010 inngikk Oslo kommune for første gang samkjøpsavtaler vedrørende tiltak rettet mot ulike bistandsbehov innenfor barnevernet. I et notat fra byråden for helse og sosiale tjenester til helse- og sosialkomiteen av 28.03.2012 ble det orientert om at kommunen ikke ville forlenge eksisterende samkjøpsavtaler. Ifølge notatet ønsket byråden en mer fleksibel løsning med hensyn til hvilken leverandør som kunne velges, og anskaffelsen ville derfor utlyses på nytt. I mai og juni 2013 ble det inngått nye samkjøpsavtaler for kjøp av barneverntjenester.

Bydelenes bruk av private leverandører til hjelpetiltak varierte:

- fra Bydel Østensjø som verken i 2012 eller 2013 oppga å ha kjøpt hjelpetiltak fra private leverandører.

- til Bydel Søndre Nordstrand som hadde 57 barn med hjelpetiltak med privat leverandør i 2012 og 64 barn i 2013.

Det er slik, at de aller fleste hjelpetiltakene ble gjennomført uten kjøp fra private leverandører. I 2013 var det totalt 5031 barn med hjelpetiltak i Oslo kommune, mens det var 172 barn som hadde tiltak levert av private leverandører. For 2012 har bydelene oppgitt at det var 143 barn som hadde tiltak levert av private leverandører.

Videre viser Kommunerevisjonens kartleggingsundersøkelse rettet mot samtlige bydeler at:

- Det var ingen av bydelene som oppga at de hadde byttet leverandør av hjelpetiltak i 2013 med utgangspunkt i inngåelsen av de nye samkjøpsavtalene (fra mai/juni 2013).
- Seks bydeler oppga å ha forlenget eksisterende avtaler om tiltak med private leverandører etter at leverandørene ikke lenger var omfattet av samkjøpsavtalene (etter mai/juni 2013).
- Åtte bydeler oppga å ha benyttet andre private leverandører på samkjøpsavtalenes områder enn de som det var inngått samarbeidsavtaler med i 2012 eller 2013.

Flere av de aktuelle bydelene opplyste at årsaken til at de benyttet andre private leverandører enn de som på det aktuelle tidspunktet var omfattet av samkjøpsavtalene, var at tidligere avtaler ble videreført med grunnlag i barneverntjenestens vurdering av barnets beste.

Om undersøkelsen rettet mot to utvalgte bydeler

Etter en kartleggingsundersøkelsen rettet mot samtlige bydeler, valgte Kommunerevisjonen å gjøre en dybdeundersøkelse i Bydel Bjerke og Bydel Søndre Nordstrand. Bydel Søndre Nordstrand var den bydelen som hadde flest

barn med hjelpetiltak fra private leverandører. Det var Bydel Søndre Nordstrand som hadde flest avrop på samkjøpsavtalene begge årene, deretter fulgte Bydel Bjerke.

Kommunerevisjonen har merket seg at ledere og barnevernkon konsulenter i begge bydelene har oppgitt at barneverntjenesten har gjennomført opplæringstiltak knyttet til barns medvirkning.

I Bydel Bjerke gjennomgikk Kommune-revisjonen dokumentasjonen vedrørende 11 barn der private leverandører ble benyttet i 2012 og 2013. Bydel Bjerke oppga at det var totalt 24 barn som hadde hjelpetiltak hvor det var benyttet private leverandører disse to årene. I intervjuene ble det oppgitt at det meste av kjøpene av hjelpetiltak fra private leverandører har vært rettet mot ungdom, at det ofte var det tale om ungdom med atferdsvansker som fikk tiltak som miljøarbeider. Av de 11 sakene som Kommunerevisjonen undersøkte gjaldt åtte saker kjøp av miljøarbeidertjenester relatert til ungdom, hvorav en av disse også omfattet veiledning av familien. To av sakene gjaldt foreldreveiledning, mens den siste gjaldt tilsyn i hjemmet.

I Bydel Søndre Nordstrand gjennomgikk Kommunerevisjonen også dokumentasjonen vedrørende 11 barn der private leverandører ble benyttet i 2012 og 2013. Det ble oppgitt av Bydel Søndre Nordstrand at det totalt var 92 barn som hadde hjelpetiltak hvor det var benyttet private leverandører i disse to årene. Det var altså et betydelig større omfang saker i Bydel Søndre Nordstrand enn i Bydel Bjerke. I intervjuet med barneverntjenestens ledere oppga de at de fleste av kjøpene fra private leverandører gjaldt råd og veiledning rettet mot familiene til barn i alderen 0-12 år, men at det også ble kjøpt hjelpetiltak til ungdom med atferdsvansker. Av de 11 sakene som Kommunerevisjonen undersøkte, var åtte saker råd og veiledning i hjemmet. To av de åtte sakene omfattet i tillegg til foreldrerettede tiltak også miljøarbeid overfor barna. De øvrige tre

sakene som inngikk i Kommunerevisjonens utvalg gjaldt tilsyn under samvær, kartlegging av foreldrenes omsorgskompetanse og miljøarbeider og oppfølging av en ungdom i hybel.

Kommunerevisjonen har gjennomgått en langt høyere andel av de aktuelle sakene der hjelpetiltak var kjøpt av private leverandører i Bydel Bjerke enn i Bydel Søndre Nordstrand. Det var også ulikheter i bydelenes profil; I Bydel Bjerke var hjelpetiltakene som ble kjøpt primært rettet mot ungdom (14 år og eldre), mens i Bydel Søndre Nordstrand var hjelpetiltakene primært rettet mot veiledning i hjemmet (for barn 12 år og yngre). Dette har konsekvenser for vurderingen av barns medvirkning.

5.2 Konklusjoner

Er hensynet til barnas beste tilstrekkelig ivaretatt ved kjøp av hjelpetiltak, dvs. ved vurdering av leverandører og ny avtale med tidligere eller ny leverandør?

Basert på Kommunerevisjonens gjennomgang av interne rutinebeskrivelser, intervjuer med ledere og ansatte, samt gjennomgang av utvalgte klientmapper, synes bydelene langt på vei å ha rutiner som la til rette for ivaretagelse av hensynet til barnets beste ved kjøp av hjelpetiltak. De to bydelene har etter Kommunerevisjonens oppfatning imidlertid ikke dokumentert sin vurdering av barnas beste tilstrekkelig i flere saker.

At barnets beste faktisk var lagt til grunn ved anskaffelsen var kun dokumentert i et mindretall av sakene (fem av elleve saker i Bydel Bjerke og fire av elleve saker i Bydel Søndre Nordstrand).

Det framkom ikke eksplisitt i barneverntjenestens interne rutiner i Bydel Søndre Nordstrand, hvorvidt barnets beste skulle ligge til grunn ved valg av leverandør av hjelpetiltak. Samtidig kom det frem av rutinene

at barnet (og dets foresatte) skulle medvirke i behovsavklaringen som lå til grunn for anskaffelsen.

I begge bydelene framkom det ikke av dokumentasjonen i flere saker om, og eventuelt hvordan, barnet hadde medvirket, eller hvordan barneverntjenesten hadde tilrettelagt for medvirkning. I Bydel Bjerke var hjelpetiltakene som ble kjøpt primært rettet mot ungdom (14 år og eldre), mens i Bydel Søndre Nordstrand var hjelpetiltakene primært rettet mot veiledning i hjemmet (for barn 12 år og yngre). Hvorvidt tiltaket var rettet mot barnet selv eller foresatte, barnets alder mv. kan ha betydning for barnevernets vurdering av medvirkning i den enkelte sak. Likevel er Kommunerevisjonen av den oppfatning at det med utgangspunkt i hensynet til barnet/ungdommen og for sakens etterprøvarhet, er viktig at barneverntjenesten dokumenterer medvirkning, tilrettelegging for medvirkning eller sin vurdering av hvorfor barnets medvirkning ikke var aktuelt i den enkelte sak.

Er barneverntjenestenes arbeid med barns medvirkning ved utarbeiding og evaluering av tiltaksplaner når hjelpetiltak er kjøpt av private leverandører tilfredsstillende?

Basert på Kommunerevisjonens gjennomgang av interne rutinebeskrivelser, intervjuer med ledere og ansatte, samt gjennomgang av utvalgte klientmapper, synes barneverntjenestene å ha rutiner og praksis som bidro til barns medvirkning i forbindelse med utarbeiding og evaluering av tiltaksplaner. Medvirkningen

burde vært bedre dokumentert i flere av sakene i de undersøkte klientmappene. Etter Kommunerevisjonens vurdering hadde de skriftlige rutinene i bydelene forbedringspunkter på noen områder.

Begge bydelene hadde skriftlige rutiner for barnets medvirkning ved utarbeidelse og evaluering av tiltaksplaner. Etter Kommunerevisjonens vurdering var ikke disse tydelige nok på hvordan barnet skulle få medvirke, og hvordan dette skulle dokumenteres.

5.3 Anbefalinger

På bakgrunn av Kommunerevisjonens vurderinger og konklusjoner gis følgende anbefalinger:

- Barneverntjenestene bør sette i gang tiltak som sørger for at ivaretagelsen av hensynet til barnets beste og barnets medvirkning ved anskaffelse av hjelpetiltak blir dokumentert i alle saker.
- Bydel Søndre Nordstrand bør presisere i sine skriftlige rutiner at barnets beste skal legges til grunn ved anskaffelse av hjelpetiltak.
- Bydel Bjerke bør i større grad tydeliggjøre i de skriftlige rutinene hvordan medvirkning ved evaluering av tiltaksplaner skal dokumenteres.
- Bydel Søndre Nordstrand bør sørge for at barnets rett til medvirkning i forbindelse med utarbeidelse og evaluering av tiltaksplaner i større grad framkommer av barneverntjenestens skriftlige rutiner.

6. Uttalelser til rapporten og Kommunerevisjonens kommentarer til disse

Rapporten ble sendt til uttalelse til byråden for eldre og sosiale tjenester og bydelene Bjerke og Søndre Nordstrand 05.09.2014. Kommunerevisjonen har mottatt uttalelser fra disse som i sin helhet følger rapporten som vedlegg. I det følgende presenteres kortfattet utvalgte momenter i uttalelsene, samt Kommunerevisjonens kommentarer til disse.

6.1 Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester

6.1.1 Byrådsavdelingens uttalelse

Uttalelsen er datert 30.09.2014 (vedlegg 3).

Byrådsavdelingen er tilfreds med at Kommunerevisjonen har konkludert med at de to bydelene langt på vei hadde rutiner som la til rette for ivaretagelse av hensynet til barnets beste ved kjøp av hjelpetiltak, og at barneverntjenestenes rutiner og praksis bidro til barns medvirkning ved utarbeiding og evaluering av hjelpetiltak. Samtidig skriver byrådsavdelingen at den har lagt merke til Kommunerevisjonens forbedringspunkter vedrørende dokumentasjon.

Byrådsavdelingen uttaler at rapportens vurderinger og konklusjoner både er nyttige for å sikre at barnets beste blir ivaretatt når barneverntjenesten kjøper hjelpetiltak, men at de også er nyttige generelt for å sikre at barns medvirkning i utarbeidelse og evaluering av tiltaksplaner. Byrådsavdelingen viser til at rapportens anbefalinger om større tydelighet i barneverntjenestenes skriftlige rutiner er viktige for å sikre tilstrekkelig dokumentasjon av ivaretagelsen av barnets beste og barnet medvirkning.

Byrådsavdelingen skriver at den har informert om Kommunerevisjonens konklusjoner under et møte med bydelenes barneverntjenester

den 26.09.2014. Byrådsavdelingen har videre, i et statusmøte med Fagsystemavdelingen i Helseetaten, bedt om at malene som barneverntjenestene bruker blir gjennomgått med tanke på å dokumentere hensynet til barnets beste og barns medvirkning. Byrådsavdelingen viser i den forbindelse til at gjennomgangen av malene skal bli fulgt opp på nytt møte med Fagsystemavdelingen i desember 2014.

6.1.2 Kommunerevisjonens vurdering

Kommunerevisjonen anser at tiltakene det vises til er relevante, og har for øvrig ingen kommentarer til uttalelsen fra byrådsavdelingen.

6.2 Bydel Bjerke

6.2.1 Bydel Bjerkes uttalelse

Uttalelsen fra Bydel Bjerke er datert 24.09.2014 (vedlegg 4).

Bydelen oppfatter rapporten som nyttig, og at Kommunerevisjonens konklusjoner er i samsvar med funn som er beskrevet i rapporten. Det uttrykkes at anbefalingene vurderes som relevante og vil bli tatt med i bydelens forbedringsarbeid.

På spørsmål om iverksetting av tiltak, oppgir bydelen at den vil foreta en evaluering av sine skriftlige rutiner for å sikre at barns medvirkning blir ivaretatt ved at det klart skal fremgå hvordan barns medvirkning skal dokumenteres. Bydelen vil videre utarbeide nye maler for evaluering der det vil fremkomme et eget punkt for barnets/ungdommens synspunkter. Rutinene skal evalueres og endres innen utgangen av 2014.

6.2.2 Kommunerevisjonens vurdering

Kommunerevisjonen anser at tiltakene det vises til er relevante, og har for øvrig ingen kommentarer til uttalelsen fra Bydel Bjerke.

6.3 Bydel Søndre Nordstrand

6.3.1 Bydel Søndre Nordstrands uttalelse

Uttalelsen fra Bydel Søndre Nordstrand er datert 29.09.2014 (vedlegg 5).

Bydelen skriver at de 11 utvalgte barnevernsakene som Kommunerevisjonen har gjennomgått var fra 2012 og 2013, og at mye har endret seg i positiv retning med tanke på dokumentasjon og brukermedvirkning siden den gang.

Bydelen oppfatter rapporten som nyttig. Når det gjelder rapportens konklusjoner og anbefalinger oppgir bydelen at disse tas til følge. Bydelen vil arbeide med å konkretisere og tydeliggjøre barnets medvirkning i anskaffelser

og utvikling av tiltaksplaner. Bydelen skriver at den har savnet tydelig nok føringer/forskrifter på at barnets beste eksplisitt skal foreligge i de skriftlige rutinene for anskaffelser av hjelpetiltak fra private leverandører.

På spørsmål om iverksetting av tiltak, oppgir bydelen at den vil gjennomgå sine rutiner knyttet til hvordan barnets beste blir vurdert og dokumentert. Gjennomgangen vil foregå høsten 2014, og nye og omarbeidede versjoner skal være klare innen februar 2015.

6.3.2 Kommunerevisjonens vurdering

Kommunerevisjonen anser at tiltakene det vises til er relevante, og har for øvrig ingen kommentarer til uttalelsen fra Bydel Søndre Nordstrand

Referanser

Her gjør Kommunerevisjonen rede for sentrale dokumenter som er vist til i rapporten. Dette er ikke en fullstendig oversikt over det kildematerialet som er benyttet.

a) Referanser fra Oslo kommune

Bystyresak 239/10: *Rapport 4/2010 – Barneverntjenestens anskaffelse, kontroll og oppfølging av private leverandører av tiltak i hjemmet i to bydeler.*

Byråden for helse og sosiale tjenester (2012): Notat til helse- og sosialkomiteen av 28.03.2012: *Orientering om anskaffelser av hjelpetiltak fra private leverandører (notat nr. 77/2012).*

b) Eksterne referanser

Barne- og likestillingsdepartementet (2006): *Tiltaksplaner og omsorgsplaner i barneverntjenesten – en veileder.*

Forskrift 12.14.2005 nr. 1584 om internkontroll for kommunens oppgaver etter lov om barneverntjenester.

FNs konvensjon om barnets rettigheter (1989).

Helsetilsynet (2012): Rapport fra Helsetilsynet 2/2012: *Oppsummering av landsomfattende tilsyn i 2011 med kommunalt barnevern – undersøkelse og evaluering.*

Lov 02.10.1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven).

Lov 08.04.1981 nr. 7 om barn og foreldre (barneloven).

Lov 07.17.1992 nr. 100 om barneverntjenester (barnevernloven).

Lov 21.05.1999 nr. 30 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven).

Riksrevisjonen (2012): Dokument 3:15 (2011–2012): *Riksrevisjonens undersøkelse om det kommunale barnevernet og bruken av statlige virkemidler.*

Tabelloversikt

Tabell 1	Bydelsbarnevernets kjøp av tjenester fra private leverandører i 2012 og 2013 som var omfattet av samkjøpsavtalene om tiltak i hjemmet (kostrafunksjon 251). Samlet og den enkelte bydel. Beløp i kroner.....	13
Tabell 2	Bydelsbarnevernets kjøp av tjenester fra private leverandører i 2012 og 2013 som var omfattet av samkjøpsavtalene om tiltak i hjemmet (kostrafunksjon 251). Per leverandør. Beløp i kroner.....	14
Tabell 3	Oversikt over antall barn med hjelpetiltak totalt og med privat leverandør i 2012 og 2013.....	15

Vedlegg 1 Revisjonskriterier

Revisjonskriteriene er den målestokken som ligger til grunn for Kommunerevisjonens vurderinger.

Barnets medvirkning ved kjøp av hjelpetiltak

Kommunerevisjonen har lagt følgende kriterier til grunn:

- Barneverntjenesten bør ha etablert rutiner og praksis som sikrer at barnet får medvirke ved vurdering av behov for og bruk av privat leverandør. Medvirkningen bør være dokumentert.
- Hensynet til barnets beste skal legges til grunn ved valg av leverandør, og dette bør være dokumentert.

Kommunerevisjonen vil presisere at barnets rett til å medvirke i forbindelse med anskaffelse av et hjelpetiltak ofte vil være knyttet til medvirkning i utarbeidelsen av tiltaksplanen. Selve medvirkningen i forbindelse med tiltaksplaner er omtalt i kapittel 4. Det kan imidlertid også være aktuelt at barnet medvirker i forbindelse med vurdering av behov for og bruk av en enkelt leverandør. Et eksempel kan være at dersom barnet/familien tidligere har hatt en miljøarbeider fra en bestemt leverandør så vil det kunne være naturlig å involvere barnet i en vurdering om barnet ønsker denne miljøarbeideren som han/hun tidligere har hatt. Et annet eksempel kan være om miljøarbeideren skal være en mann eller en kvinne. Det er retten til slik medvirkning som er omtalt i dette kapitlet. Barns rett til å gi uttrykk for sin mening i alle forhold som vedrører seg, er nedfelt i FNs barnekonvensjon og barnelova.

Når det gjelder dokumentasjon av medvirkning har Kommunerevisjonen lagt til grunn at det er tilstrekkelig at dokumentasjonen godtgjør at barnet/ungdommen har hatt mulighet til å bli hørt og at barneverntjenesten har tilrettelagt for medvirkning.

Kriteriene er utledet fra:

Barnekonvensjonen artikkel 12 gir barn ytringsrett “i alle forhold som vedrører barnet”, ikke bare de personlige. Ytringsretten er heller ikke begrenset til å gjelde barnets rettigheter etter konvensjonen. Artikkel 12 gjelder også forvaltningssaker og saker for domstolene, og anses som bærebjelken i forestillingen om barnets deltakelse.

Etter barnevernloven § 6-3, 1. ledd, skal barn over 7 år og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, få si sin mening før det tas avgjørelse i en sak som berører ham eller henne, og barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med alder og modenhet.

§ 6-3, 1. ledd, i lov om barneverntjenester vedrørende barns rettigheter under saksbehandlingen.

Et barn som er fylt 7 år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal informeres og gis anledning til å uttale seg før det tas avgjørelse i sak som berører ham eller henne. Barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet.

Artikkel 3 i FNs konvensjon om barnets rettigheter:

Ved alle handlinger som berører barn, [...], skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.

§ 4-1, 1. ledd, 1. setning. i lov om barneverntjenester vedrørende hensynet til barnets beste:

Ved anvendelse av bestemmelsene i dette kapitlet skal det legges avgjørende vekt på å finne tiltak som er til beste for barnet.

Administrative vedtak fra Oslo kommune (forvaltningspraksis):

Oslo kommune har inngått samkjøpsavtaler for kjøp av barneverntjenester (rammeavtaler). På Utviklings- og kompetanseetatens hjemmesider under den angjeldende samkjøpsavtale framgår det at barnets beste skal legges til grunn ved avrop. Det var tidligere et krav om minikonkurranse ved avrop. Nå er det fritt valg ut fra barnets beste.

Lov av 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 17, 1. ledd, 1. setning:

Forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes.

I tillegg kommer uskrevne normer for god forvaltningsskikk som innebærer krav om orden og skriftlighet i saksbehandlingen. Kravet til forsvarlig saksbehandling innebærer krav om at saksbehandlingen skal være etterprøvbart.

Forskrift 14. desember 2005 nr. 1584 om internkontroll for kommunens oppgaver etter lov om barneverntjenester § 4, 2. ledd, bokstav g:

Internkontroll innebærer at kommunen blant annet skal:

g) utvikle, iverksette, kontrollere, evaluere og forbedre nødvendige prosedyrer, instruksjoner, rutiner eller andre tiltak for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelse av barnevernlovgivningen.

Forskrift 14. desember 2005 nr. 1584 om internkontroll for kommunens oppgaver etter lov om barneverntjenester § 5, 1. ledd:

Internkontrollen må kunne dokumenteres i den form og det omfang som er nødvendig på bakgrunn av barneverntjenestens størrelse, aktiviteter og risikoforhold.

Barnets medvirkning ved utarbeidelse og evaluering av tiltaksplaner

Kommunerevisjonen har lagt følgende revisjonskriterier til grunn:

- Barneverntjenesten bør ha etablert rutiner og praksis som sikrer at barnet har mulighet til å medvirke ved utarbeidelse og evaluering av tiltaksplan(er).
- Barneverntjenesten bør ha etablert rutiner og praksis som sikrer at barnets medvirkning i forbindelse med utarbeidelse og evaluering av tiltaksplaner dokumenteres.⁵

⁵ Når det gjelder dokumentasjon av medvirkning har Kommunerevisjonen lagt til grunn at det er tilstrekkelig at dokumentasjonen godtgjør at barnet/ungdommen har hatt mulighet til å bli hørt og at barneverntjenesten har tilrettelagt for medvirkning.

Kriteriene er utledet fra:

§ 4-4, 1. ledd, i lov om barneverntjenester vedrørende hjelpetiltak for barn og barnefamilier:

Barneverntjenesten skal bidra til å gi det enkelte barn gode levekår og utviklingsmuligheter ved råd, veiledning og hjelpetiltak. Hjelpetiltak skal ha som formål å bidra til positiv endring hos barnet eller i familien.

§ 4-5, 1. ledd, 1. setning, i lov om barneverntjenester vedrørende oppfølging av hjelpetiltak:

Når hjelpetiltak vedtas, skal barneverntjenesten utarbeide en tidsavgrenset tiltaksplan.

Artikkel 12 i FNs barnekonvensjon:

Barns rett til å gi uttrykk for sin mening i alle forhold som vedrører dem selv, er nedfelt i FNs barnekonvensjon. Barnekonvensjonen artikkel 12 gir barn ytringsrett "i alle forhold som vedrører barnet", ikke bare de personlige. Ytringsretten er heller ikke begrenset til å gjelde barnets rettigheter etter konvensjonen. Artikkel 12 gjelder også forvaltningssaker og saker for domstolene, og anses som bærebjelken i forestillingen om barnets deltakelse.

§ 31 i lov om barn og foreldre:

Etter barneloven (bl.) § 31, 2. ledd har barn etter alder og modenhet rett til å si sin mening før det tas avgjørelser i personlige forhold. Bestemmelsen må imidlertid tolkes utvidende i henhold til forrangsbestemmelsen i menneskerettsloven (mnskr.) § 3, slik at retten til å si sin mening ikke bare gjelder i personlige forhold, men i alle forhold som gjelder barnet (ref. barnekonvensjonen artikkel 12). Fra barnet er 7 år skal det alltid få muligheten til å uttale seg før avgjørelse treffes, jfr. § 31, 2. ledd. Uttaleretten skal ikke innebære mer enn at det tilrettelegges for at barnet kan gi uttrykk for sine synspunkter dersom barnet selv ønsker det. Barnet har ingen uttaleplikt, noe som klart må formidles til barnet. Gjøres dette på en tilstrekkelig skånsom måte, bør ikke et barn føle seg presset når det får seg forelagt spørsmålet om å uttale seg. Det kan være mange grunner til at barnet vil avstå fra å uttale seg. Barnet kan for eksempel føle seg presset av foreldrene til å uttale seg i en bestemt retning dersom det velger å uttale seg, barnet kan være ambivalent og usikker på hva det faktisk mener (men bør da få sjansen til å uttale seg om andre ting enn resultatet), eller barnet ønsker ikke å delta i beslutningsprosessen overhodet og vil overlate dette helt til andre. Barnelovens bestemmelser om barns med- og selvbestemmelsesrett gjelder generelt og omfatter derfor barnevernsaker, men barnevernloven har i tillegg en egen bestemmelse i § 6-3.

Etter bvl. § 6-3, 1. ledd, skal barn over 7 år og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, få si sin mening før det tas avgjørelse i en sak som berører ham eller henne, og barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med alder og modenhet.

§ 6-3, 1. ledd, 1. setning, i lov om barneverntjenester vedrørende barns rettigheter under saksbehandlingen.

Et barn som er fylt 7 år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal informeres og gis anledning til å uttale seg før det tas avgjørelse i sak som berører ham eller henne.

Barns rett til medvirkning understrekes også i departementets veileder - Tiltaksplaner og omsorgsplaner - det det står: "Utarbeiding og oppfølging av tiltak og tiltaksplaner er derfor et samarbeidsprosjekt der ungdom, større barn og foreldre medvirker og hvor de så langt som mulig skal finne sine egne formuleringer igjen i mål og prioriteringer."

§ 4-5, 1. ledd, 2. og 3. setning, i lov om barneverntjenester vedrørende oppfølging av hjelpetiltak:

Barneverntjenesten skal følge nøye med på hvordan det går med barnet og foreldrene og vurdere om hjelpen er tjenlig, eventuelt om det er nødvendig med nye tiltak [...] Tiltaksplanen skal evalueres regelmessig.

§ 6-3, 1. ledd, i lov om barneverntjenester vedrørende barns rettigheter under saksbehandlingen.

Et barn som er fylt 7 år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal informeres og gis anledning til å uttale seg før det tas avgjørelse i sak som berører ham eller henne. Barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet.

Barns rett til medvirkning understrekes også i departementets veileder - Tiltaksplaner og omsorgsplaner - det det står: "Utarbeiding og oppfølging av tiltak og tiltaksplaner er derfor et samarbeidsprosjekt der ungdom, større barn og foreldre medvirker og hvor de så langt som mulig skal finne sine egne formuleringer igjen i mål og prioriteringer."

Lov av 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 17, 1. ledd, 1. setning:

Forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes.

I tillegg kommer uskrevne normer for god forvaltningsskikk som innebærer krav om orden og skriftlighet i saksbehandlingen. Kravet til forsvarlig saksbehandling innebærer krav om at saksbehandlingen skal være etterprøvable.

Forskrift 14. desember 2005 nr. 1584 om internkontroll for kommunens oppgaver etter lov om barneverntjenester § 4, 2. ledd, bokstav g:

Internkontroll innebærer at kommunen blant annet skal:

g) utvikle, iverksette, kontrollere, evaluere og forbedre nødvendige prosedyrer, instruksjoner, rutiner eller andre tiltak for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelse av barnevernlovgivningen.

Forskrift 14. desember 2005 nr. 1584 om internkontroll for kommunens oppgaver etter lov om barneverntjenester § 5, 1. ledd:

Internkontrollen må kunne dokumenteres i den form og det omfang som er nødvendig på bakgrunn av barneverntjenestens størrelse, aktiviteter og risikoforhold.

Vedlegg 2 Metode

I det følgende presenteres undersøkelsens opplegg og metode, samt at det gjøres rede for vurderinger av dataenes pålitelighet og gyldighet.

Oppstart av undersøkelsen

Undersøkelsen ble startet ved utsendelse av oppstartsbrev 25.03.2014 til samtlige bydeler og byråden for helse og sosiale tjenester.

Caseundersøkelsen rettet mot to utvalgte bydeler ble formelt startet ved utsendelse av oppstartsbrev til disse 23.04.2014.

I alle brevene ba vi om det det ble utpekt en kontaktperson som Kommunerevisjonen kunne ha kontakt med underveis i gjennomføringen av undersøkelsen.

Valg av bydeler - caseundersøkelsen

Bydel Bjerke og Bydel Søndre Nordstrand ble valgt som case på bakgrunn av Kommune-revisjonens gjennomgang av spørreskjemaundersøkelsen rettet mot samtlige bydeler og informasjon fra Utviklings- og kompetanseetaten om avrop på samkjøpsavtalene. I tillegg vurderte vi bydelenes "belastning" når det gjelder gjennomføring av forvaltningsrevisjoner i den enkelte bydel. Vi søkte videre å unngå bydeler der fylkesmannen i den senere tid hadde gjennomført tilsyn der medvirkning i barneverntjenesten var et tema. Etter en samlet vurdering falt valget på bydelene Bjerke og Søndre Nordstrand.

Anskaffelse av og skifte av prosjektleder

Kommunerevisjonen gjennomførte en minikonkurranse for å hyre en prosjektleder til undersøkelsen. Oxford Research ble valgt, og vedkommende startet i oppdraget ultimo mars 2014. Fra primo juni 2014 har en av Kommunerevisjonens egne medarbeidere vært prosjektleder. Kommunerevisjonens to prosjektmedarbeidere i undersøkelsen har vært de samme under hele undersøkelsesforløpet.

Undersøkelsesopplegg

Datainnsamlingen ble i hovedsak gjennomført i perioden april-juni 2014, men vi har også etterspurt dokumentasjon mv. i senere faser av undersøkelsen.

Undersøkelsen bygger på en rekke kilder, blant annet spørreskjemaundersøkelse rettet mot alle bydeler, samt gjennomgang av skriftlig rutinebeskrivelser og av klientmapper, samt intervjuer, i de to utvalgte bydelene.

Spørreskjemaundersøkelse rettet mot alle bydeler

Vedlagt oppstartsbrevet til alle bydelene av 25.03.2014 var et enkelt spørreskjema der vi ba om svar på enkelte spørsmål som i hovedsak dreide seg om omfang av kjøp fra private leverandører til hjelpetiltak. Kommunerevisjonen mottok svar fra alle.

Møter

Det ble gjennomført oppstartsmøte med Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester ved oppvekstsjef, fagsjef og en spesialrådgiver 28.04.2014. Fra Kommunerevisjonens side deltok daværende prosjektleder og en prosjektmedarbeider.

I Bydel Bjerke ble det gjennomført oppstartsmøte 15.05.2014. Bydelen var representert med enhetsleder (barnevernleder), samt to seksjonsledere. Fra Kommunerevisjonens side deltok daværende prosjektleder og en prosjektmedarbeider.

I Bydel Søndre Nordstrand ble det gjennomført oppstartsmøte 06.05.2014 der enhetsleder (barnevernleder), lederne for to av teamene, Familia-koordinator og anskaffelseskonsulent deltok. Fra Kommunerevisjonens side deltok daværende prosjektleder og en prosjektmedarbeider.

Resultater av undersøkelsen ble presentert for representanter for bydelene og Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester 25.08.2014.

Intervjuer i de to utvalgte bydelene

Det har vært gjennomført gruppeintervjuer der Kommunerevisjonens deltakere har vært daværende prosjektleder og en medarbeider. Kommunerevisjonen ville intervju lederne, samt et utvalg saksbehandlere som enten hadde erfaring fra anskaffelse av, eller oppfølging av, barn og ungdom med tiltak fra private leverandører. Det var videre ønskelig å snakke både med saksbehandlere som hadde vært lenge i bydelens barneverntjeneste, og noen med kortere fartstid.

I Bydel Bjerke ble det gjennomført to intervjuer 03.06.2014, med følgende deltakere:

- to seksjonsledere (hvorav den ene er stedfortreder for resultatenhetsleder)
- fire barnevernkonsulenter

I Bydel Søndre Nordstrand ble det gjennomført tre intervjuer 20.05.2014, med følgende deltakere:

- ledere (enhetsleder, barnevernleder Barnevernets ungdomsteam (BUT) og barnevernleder TeamBarn, samt undersøkelsens kontaktperson (anskaffelseskonsulent)
- teamleder og to barnevernkonsulenter i BUT
- seks barnevernkonsulenter i TeamBarn

Referat fra intervjuene har blitt sendt til alle de som ble intervjuet, og referatene er verifiserte. Kommunerevisjonen tok også opp intervjuene på bånd.

Gjennomgang av dokumentasjon som rutinebeskrivelser mv. i de utvalgte bydelene

Vi har foretatt en enkel analyse av den foreliggende skriftlige dokumentasjonen vedrørende rutiner, maler, prosedyrer mv. Kommunerevisjonen ba om å få tilgang til relevante rutinebeskrivelser mv. for undersøkelsens problemstillinger.

Fra Bydel Bjerke mottok vi barneverntjenestens internkontrollhåndbok som inneholdt alle skriftlige rutiner og prosedyrer, og har gjennomgått de aktuelle.

Fra Bydel Søndre Nordstrand mottok vi kopi av de rutinebeskrivelsene som ble ansett som dekkende sett opp mot undersøkelsens tema.

Utvalg av og gjennomgang av klientmapper i de utvalgte bydelene

Kommunerevisjonen valgte klientmapper ut fra oversikter over klienter som hadde mottatt hjelpetiltak fra private leverandører i 2012 og 2013.

I Bydel Bjerke fikk vi en oversikt med totalt 24 klientnummer, fordelt på 13 i 2012 og 18 i 2013 (enkelte klienter hadde tiltak begge årene). Barneverntjenesten pekte på at 9 klienter var overført til andre kommuner/bydeler slik at mappene ikke lenger var ved kontoret. Vi gjennomgikk totalt 11 klientmapper av det totale antallet på 24. Når det gjelder gjennomgangen av dokumentasjon av barnets medvirkning i utarbeidelse av tiltaksplan gjennomgikk vi 10 saker, da det var en sak i utvalget som kun inneholdt en evaluering av tiltaksplan i tidsrommet vi undersøkte.

Fra Bydel Søndre Nordstrand fikk vi en liste med totalt 93 klientnummer, fordelt på 56 klienter i 2012 og 63 i 2013 (enkelte klienter hadde tiltak begge årene). Av disse var noen aktive og noen passive. Vi foretok et utvalg av saker – basert på prinsippet om spredning i nummer (noe som sier noe om hvor lenge barnet har hatt tiltak i barnevernet). I tillegg ønsket vi å sikre at vi fikk med ungdom i utvalget, og ba om at dette ble spesifikt sørget for. Vi ønsket også å se på saker der bydelen på spørreskjemaet hadde besvart at man hadde videreført en avtale som ikke lenger var omfattet av samkjøpsavtalen, eller der de hadde inngått avtale utenfor samkjøpsavtalen. Til slutt endte vi på 11 klientmapper som vi gjennomgikk.

Gjennomgangen ble utført av daværende prosjektleder og begge prosjektmedarbeiderne ved at mappene ble gjennomgått etter et standardisert skjema under stedlig besøk, henholdsvis 26.05.2014 i Bydel Bjerke og 13.05.2014 i Bydel Søndre Nordstrand.

Om datas gyldighet og pålitelighet

Datagrunnlaget i kapittel 2 bygger på det bydelene selv har oppgitt som svar på Kommunerevisjonens spørsmål og vår egen gjennomgang av regnskapstall. Vi gjør ingen vurderinger i dette kapitlet.

Det framgår av det enkelte kapittel (3 og 4) hvilken dokumentasjon som faktabeskrivelsene og dermed også Kommunerevisjonens vurderinger har bygget på. Utkast til faktaframstilling for hver av de to bydelene har vært oversendt slik at beskrivelsene i rapporten er verifisert og kvalitetssikret av bydelene.

Samlet vurdering av undersøkelsesopplegget

Der hvor vi anser at det var svakheter i datagrunnlaget har Kommunerevisjonen tatt nødvendige forbehold i teksten. Samlet sett mener vi at metodene som er benyttet for å innhente informasjon gir et tilstrekkelig grunnlag for våre vurderinger, konklusjoner og anbefalinger.

Vedlegg 3 Uttalelse fra Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester

Oslo kommune Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester

Kommunerevisjonen
Grenseveien 88
0663 OSLO

Dato: 30.09.2014

Deres ref:
201400312-14

Vår ref (saksnr):
201401697-10

Saksbeh:
JAn Motzfeldt Dahle, 23 46 11 42

Arkivkode:
126

KOMMUNEREVISJONENS RAPPORT "IVARETAKELSE AV BARNES RETTIGHETER NÅR BARNEVERTJENESTEN KJØPER HJELPETILTAK" - HØRINGSUTTALELSE

Vi viser til brev av 05.09.2014 hvor det bes om kommentarer til foreløpig rapport *Ivaretagelse av barns rettigheter når barneverntjenesten kjøper hjelpetiltak*. Høringsfristen er satt til 03.10.2014.

Byrådsavdelingen er tilfreds med at Kommunerevisjonen konkluderer med at de to bydelene langt på vei har rutiner som legger til rette for ivaretagelse av hensynet til barnets beste ved kjøp av hjelpetiltak, og at barneverntjenestenes rutiner og praksis bidrar til barns medvirkning ved utarbeiding og evaluering av hjelpetiltak. Vi legger også merke til forbedringspunktene Kommunerevisjonen omtaler når det handler om dokumentasjon.

Til Kommunerevisjonens 8 spørsmål har byrådsavdelingen disse kommentarene:

Informasjonen om hensikten med prosjektet har vært klar. Valg av metode, kilder og data for å belyse problemstillingene synes gode og dekkende for prosjektets formål. Den samme oppfatningen har vi av revisjonskriteriene.

Samlet sett mener byrådsavdelingen at rapportens vurderinger og konklusjoner er nyttige for å sikre at barnets beste blir ivaretatt når barneverntjenesten kjøper hjelpetiltak. Vi mener at rapportens vurderinger og konklusjoner også er svært nyttige for å sikre at barnets medvirkning i utarbeidelse og evaluering av tiltaksplaner blir ivaretatt, uavhengig av om planen omfatter kjøp av private hjelpetiltak. Byrådsavdelingen mener at rapportens anbefalinger om større tydelighet i de skriftlige rutinene er viktig, for å sikre at ivaretagelsen av barnets beste og barnets medvirkninger blir tilstrekkelig dokumentert.

Byrådsavdelingen har allerede fulgt opp rapporten ved å informere om Kommunerevisjonens konklusjoner på møte med bydelenes barneverntjenester den 26.09.2014. Vi understreket viktigheten av at de vurderingene som barneverntjenesten gjør alltid må være dokumentert.

Byrådsavdeling for eldre og
sosiale tjenester

Postadresse:

Rådhuset, 0037 Oslo

E-post: postmottak@byr.oslo.kommune.no

Fagsystemavdelingen i Helseetaten har ansvaret for saksbehandlingsverktøyet Familia. Byrådsavdelingen har i statusmøte med Fagsystemavdelingen den 29.09.2014 bedt om at malene som barneverntjenesten bruker i ulike faser av saksbehandlingen blir gjennomgått med tanke på å dokumentere at hensynet til barnets beste er ivaretatt, og at malene som brukes til utarbeidelse og evaluering av tiltaksplaner blir gjennomgått for at barnets medvirkning blir dokumentert. Gjennomgangen av malene blir fulgt opp på nytt møte med Fagsystemavdelingen i desember 2014.

Byrådsavdelingen mener at rapporten er lett forståelig og har en god pedagogisk oppbygging.

Med vennlig hilsen

Endre Sandvik
kommunaldirektør

Nina Backer-Røed
oppvekstsjef

Godkjent og ekspedert elektronisk

Vedlegg 4 Uttalelse fra Bydel Bjerke

Oslo kommune
Bydel Bjerke
Barneverntjenesten

Kommunerevisjonen
Fredrik Selmers vei 2
0663 OSLO

Dato: 24.09.2014

Deres ref:
201400312-13

Vår ref (saksnr):
201400022-21

Saksbeh:
Lise Schellenberg

Arkivkode:
321.0

RAPPORT TIL UTTALELSE:IVARETAKELSE AV BARNs RETTIGHETER NÅR BARNEVERTJENESTEN KJØPER HJELPETILTAK

Bydel Bjerke viser til brev av 05.09.2014 der det bes om tilbakemelding på Kommunerevisjonens rapport «Ivaretagelse av barns rettigheter når barneverntjenesten kjøper hjelpetiltak.»

Bydel Bjerke velger å giengj de spørsmålene som fremgår i brevet, med våre uttalelser.

1. *Har informasjonen om prosjektets hensikt vært tilstrekkelig klar?*
Bydelen har fått tilstrekkelig informasjon.
2. *Har bydelen kommentar til prosjektets metode, anvendte kilder eller data som kan ha betydning for rapportens konklusjoner. I tilfelle hvilke?*
Bydelen har ingen kommentarer til dette. Det oppleves at kildene som har blitt benyttet har vært relevante, og at det er gitt anledning til å kommentere på eventuelle uklarheter.
3. *Har bydelen kommentar til revisjonskriteriene som ligger til grunn for våre vurderinger og konklusjoner? I tilfelle hvilke?*
Bydelen har ingen innvendinger til revisjonskriteriene.
4. *Hva er bydelens samlede vurdering av rapportens konklusjoner og anbefalinger (som gjelder egen bydel)?*
Bydelen vurderer at konklusjoner og anbefalinger er i samsvar med funn beskrevet i rapporten. Anbefalingene vurderes som relevante, og vil bli tatt med i vårt forbedringsarbeid.
5. *Vil bydelen vurdere tiltak eller iverksette tiltak på bakgrunn av rapportens vurderinger, konklusjoner, og/eller anbefalinger?*
a) *Barneverntjenesten bør sette i gang tiltak som sørger for at ivaretagelsen av hensynet til barnets beste og barnets medvirkning ved anskaffelse av hjelpetiltak blir dokumentert i alle saker.*

Besøksadresse:
Økern senter Økernveien 145
0580 OSLO

Postadresse:
Postboks 13 Økern
0508 OSLO
www.bbj.oslo.kommune.no
Epost: postmottak@bbj.oslo.kommune.no

Telefon: 02 180
Telefaks: 23 43 98 01

Banknr: 1315.01.00865
Orgnr: 974 778 874

b) Bydel Bjerke bør i større grad tydeliggjøre i de skriftlige rutine for hvordan medvirkning ved evaluering av tiltaksplan skal dokumenteres.

Bjerke barneverntjeneste vil foreta en evaluering av de skriftlige rutine for å sikre at barns medvirkning blir ivaretatt. I rutine skal det klart fremgå hvordan barns medvirkning skal dokumenteres. Barneverntjenesten vil utarbeide nye maler for evaluering der det fremkommer et eget punkt for barnets/ungdommens synspunkter.

6. *Hvilket tidsperspektiv gjelder for iverksettelse og gjennomføring av tiltak?*
Rutine skal evalueres og endres innen utgangen av 2014.
7. *Oppfattes rapporten som nyttig for bydelen? Oppgi gjerne begrunnelse hvis dette ikke har framkommet som svar på ovenstående spørsmål.*
Bydelen oppfatter rapporten som nyttig. Den tydeliggjør kravene i forhold til ivaretagelse av barns rettigheter ved kjøp av hjelpetiltak og bevisstgjør saksbehandler i forhold til dette.
8. *Hvordan vurderes rapportens oppbygning og språkbruk?*
Bydelen vurderer rapporten som oversiktlig og forståelig.

Med hilsen

Kari-Anne Mathisen
bydelsdirektør

Marit Bratlie
avdelingsjef

Vedlegg 5 Uttalelse fra Bydel Søndre Nordstrand

Oslo kommune
Bydel Søndre Nordstrand
Enhet barnevern

Kommunerevisjonen

Grenseveien 88
0663 Oslo

Dato: 29.09.2014

Deres ref:

Vår ref (saksnr):
2005/895-

Saksbeh:
Jon Michael Korslund, 23496553

Arkivkode:
042.0

IVARETAKELSE AV BARNs RETTIGHETER NÅR BARNEVERNTJENESTEN KJØPER HJELPETILTAK

Tilbakemelding på rapport til uttalelse fra Søndre Nordstrand barneverntjeneste utformet som svar på de spørsmålene KRV ønsker en tilbakemelding på med uthevet tekst.

1. Har informasjonen om prosjektets hensikt vært tilstrekkelig klar? **Ja**
2. Har bydelen kommentarer til prosjektets metode, anvendte kilder eller data som kan ha betydning for rapportens konklusjoner? I tilfelle hvilke? **De 11 utvalgte barnevernssakene var fra 2012 og 2013. Mye har endret seg i positiv retning med tanke på dokumentasjon og brukermedvirkning ved anskaffelser siden den gang.**
3. Har bydelen kommentarer til revisjonskriteriene som ligger til grunn for våre vurderinger og konklusjoner? I tilfelle hvilke? **Nei**
4. Hva er bydelens samlede vurdering av rapportens konklusjoner og anbefalinger (som gjelder egen bydel)? **Bydel Søndre Nordstrand tar rapportens konklusjoner og anbefalinger til følge. Det vil bli jobbet med å konkretisere og tydeliggjøre barnets medvirkning og stemme i anskaffelser og utvikling av tiltaksplaner. Samtidig har vi savnet tydelig nok føringer/forskrifter på at barnets beste eksplisitt skal foreligge i de skriftlige rutinene for anskaffelser av hjelpetiltak fra private leverandører. I tillegg vil bydelens barnevern gå gjennom rutiner i forhold til hvordan barnets beste blir vurdert og dokumentert.**
5. Vil bydelen vurdere tiltak, eller iverksette tiltak på bakgrunn av rapportens vurderinger, konklusjoner og/eller anbefalinger? **Bydelens barnevern vil gå gjennom sine rutiner i forhold til hvordan barnets beste blir vurdert og dokumentert i alle sammenhenger.**
6. Hvilket tidsperspektiv gjelder for iverksettelse og gjennomføring av eventuelle tiltak? **Rutinegjennomgang vil foregå høsten 2014 og nye og omarbeidede versjoner vil være klart innen februar 2015.**

Bydel Søndre Nordstrand
Bydelsadministrasjonen

Postadresse:
Pb 180 Holmlia
1203 OSLO

Telefon : 02 180 Bankgiro: 1315.01.00636
Telefaks: 23 49 60 01 Org nr: 972 408 875
E-post: postmottak@bsn.oslo.kommune.no
Internett: www.bsn.oslo.kommune.no

7. Oppfattes rapporten som nyttig for bydelen? Oppgi gjerne begrunnelse hvis dette ikke allerede har forekommet som svar på ovenstående spørsmål. **Ja. Det er alltid nyttig å ha en gjennomgang av dokumentasjon og rutiner, det bidrar til å utvikle gode rutiner som skaper bevisstgjøring og sikre ivaretagelse av barn, unge og foreldres medvirkning.**
8. Hvordan vurderes rapportens oppbygging og språkbruk? **Bra**

Med hilsen

Hans Reidar Ness
bydelsdirektør

Mai-Lis Nicolaisen
enhetsleder

Oslo kommune
Kommunerevisjonen

Grenseveien 88, 0663 OSLO
Telefonnummer: 23 48 68 00
Telefaksnummer: 23 48 68 01

www.krv.oslo.kommune.no
postmottak@krv.oslo.kommune.no